

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDDEN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

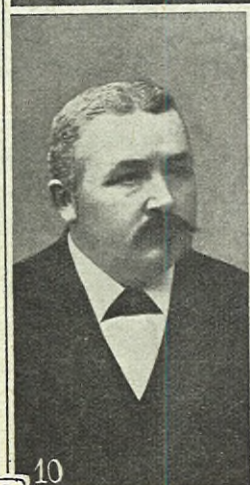
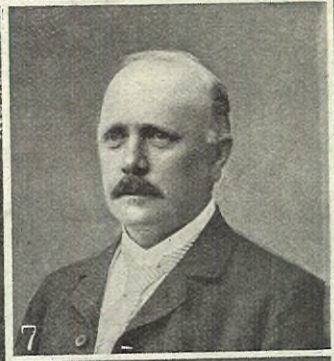
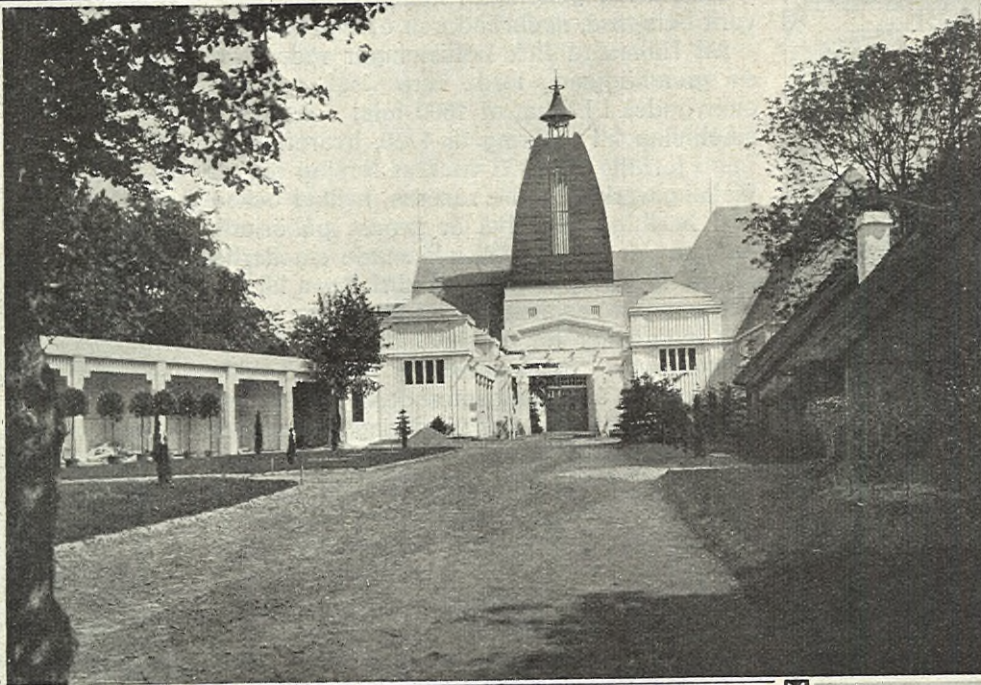
HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTOR: ERNST HOGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

SONDAGEN DEN 16 JUNI 1912.

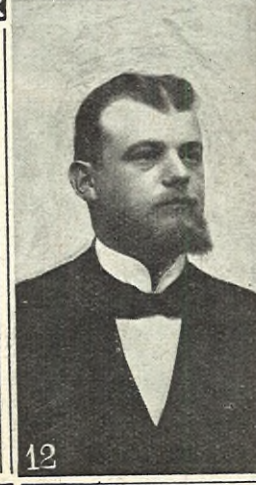
Utställningen

i Halmstad

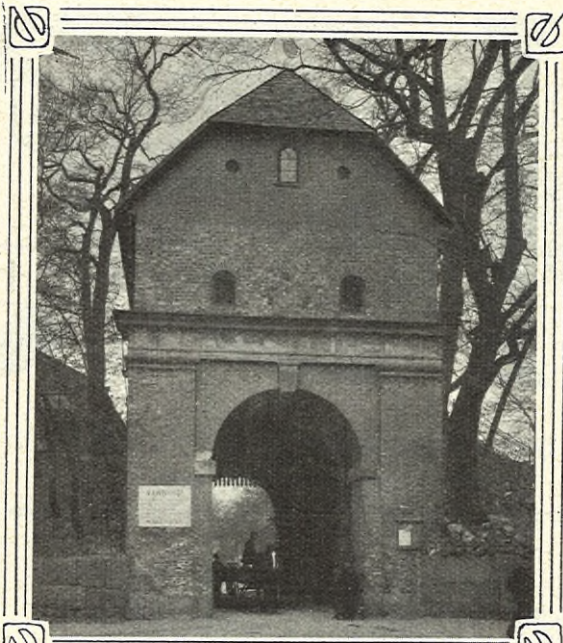
INDUSTRIHALLEN PÅ HALMSTADUTSTÄLLNINGEN.

1. Landshöfding A. Asker, utställningens hedersordförande. 2. Borgmästare A. Vestman. 3. Kapten Gustaf Löfgren, utställningens kommissarie. 4. Stadsfullmäktiges ordförande A. L. Apelstam. 5. Chefen för Hallands regemente öfverste B. B. E. Mörcke. 6. Stadsarkitekten P. L. Håkansson, utställningens arkitekt. 7. Läroverkets rektor E. Bökman. 8. Länsnotarien A. Magnusson, utställningens sekreterare och ledamot af pressutskottet. 9. Ingenjör A. Hedberg, ledamot af pressutskottet. 10. Smedmästaren A. Johansson, ordf. i verkställande utskottet. 11. Direktör E. L:son Bergh, ledam. af verkst. utskottet. 12. Baningenjören V. Lindström, ledam. af verkst. utskottet. 13. Urmakare J. Nilsson, bestyrelsens kassör.

DEN 13 JUNI INNEVARANDE AR öppnas i Halmstad en landtbruks-, industri- och slöjdställning, hvilken omfattar produkter af Svenska industrien och handverket samt alster af halländska hem- och skolslöjden. Utställningen är afsedd att pågå under en tid af minst sex veckor och är anordnad af Hallands Handverks- och Industriidkaredistrikt genom en bestyrrelse bestående af 50 personer. Hedersordförande i densamma är landshöfdingen A. Asker, ordförande t. f. borgmästaren Axel Vestman, kommissarie kaptenen Gustaf Löfgren och sekreterare extra länsnotarien Axel Magnusson. Stadsarkitekten i Kristianstad P. L. Håkansson är utställningens arkitekt. Anledningen till att utställningen anordnas just nu, är att länets hushållningssällskap firar sitt 100-års jubileum innevarande år och därvid anordnar ett landtbruksmöte, som kommer att öppnas samma dag som industriutställningen.

Utställningen har omfattats med lifligt intresse i hela landet och utställare hafva anmält sig från rikets alla delar. Också äro alla beräknade platser upptagna och be-

NORRE PORT.

G. Ewald foto.

aste parker och inom hvars område årets handverks- och industriutställning är förlagd. Det torde vara någonting alldeles ovanligt att en utställning är förlagd till en så vacker park, inbäddad i den härligaste grönska, där de hvita utställningsbyggnaderna med sina ljusgula tak fåga sig synnerligen charmant ut. I Tivoli har rests en byst öfver konsul Göran Hammar, genom hvars åtgörande parken räddades åt samhället.

Ett stycke utanför staden ligga de stora kasernområdena för Hallands regemente. Vintertiden äro härstädes äfven förlagda skolor för fyra andra regementen.

Några kilometer öster ut ligger Sperlingsholms stora gods med sin i italiensk stil uppförda byggnad. Här finnes ett elektricitetsverk med kraftledning till Halmstad, ett nyuppfördt kapell m. m. I slutet af 1700-talet och under förra hälften af 1800-talet fanns här också en mycket anlitad hälso-brunn, om hvars vatten en urkund förtäljer, att det var bra "mot gikt, bröstsjukdomar, lamhet, hysteriska lidelser, hypochondrie och melancholie, äfvensom att fördrifva mask."

G. E.

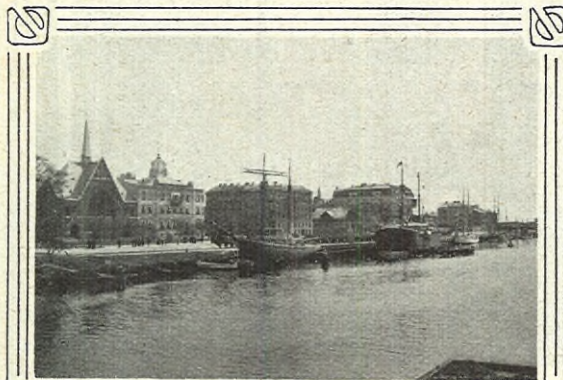
styrelsens verkställande utskott har måst företaga diverse utvidningar af lokalerna medels anbringande af läkare och dylikt.

Halmstad är icke blott det nutida framåt-gående samhället, utan framförallt en de gamla minnas stad. På häfdens blad möter oss staden i början af 1300-talet, då den efter att förut ha legat 2 km. längre in i landet vid det nuvarande Öfraby flyttades till sin nuvarande plats vid Nissans utlopp.

Staden har genomgått många hårda öden, varit belägrad, nedbränd och åter uppbyggd.

Att Halmstad fick befästningar redan vid sin grundläggning torde vara visst. Dessa ombyggdes i början af 1600-talet och blefvo bibehållna till omkring år 1730, hvarefter de fingo förfalla. År 1733 väcktes förslag om att fästningsverken skulle raseras, hvilket också blef beslutadt och två år senare påbörjad. Samma år eller 1735 inlämnade emellertid Berndt Liedberg och Lars Gabriellson till regeringen en ansökan om att få inköpa vallar och byggnader för att användas till tobaksplanteringar. Med anledning häraf anställdes auktion å fästningsområdena sedan först värdering ägt rum. Ur värderingsprotokollet kan följande anföras: "Byggningen öfver Norreport består mest af gråsten, illa förfaren värderas till högst Fem Daler Silvermynt om köparen skall denna byggning nedrifva och flytta." Den köptes af rådmann Liedberg för fem daler och 16 öre silfvermynt. Norreport hade sålunda upphört att vara statsegendom, skänktes 1781 till staden, hvars egendom den alltsedan varit och användts till olika ändamål. Sedan 1887 eller för jämnt 25 år sedan har Norreport stått till Hallands museiförenings förfogande.

Förutom Norreport är det Slottet som hos främlingen väcker största intresset. Detta liksom Norreport är uppfördt i holländsk stil och fick sitt nuvarande utseende under danske konungen Christian IV:s tid. Slottet är nu förutom länsstyrelsens säte landshöfdingens bostad. Bland byggnader från danska tiden märkes kyrkan, som uppfördes 1460, helgad åt S:t Nikolaus. Kyrkan har vackra spetsbågiga fönster och hvalf, hvilka uppbäras af 10 runda pelare. Den har för icke så länge sedan blifvit såväl utan som innan mycket tilltalande restaurerad. Intill Norreport ligger Tivoli, utan tvifvel en af vårt lands vack-

PARTI FRÅN HAMNEN.

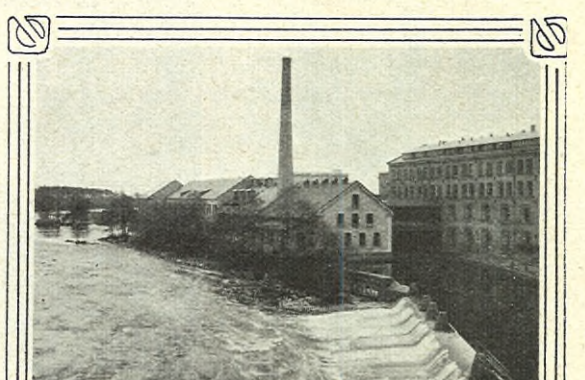
HALMSTADS SLOTT.

H. ALM. LÄROVERKET.

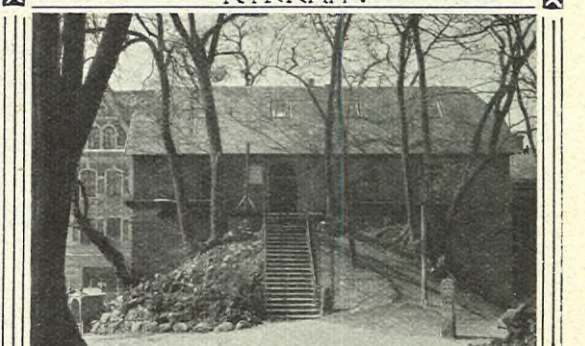
SPEHLINGSHOLM.

SLOTTSMÖLAN.

KYRKAN.

HALLANDS MUSEUM.

CARL XI:S RYGGÅSSTUGA.

Iduns Jubileum-Artiklar

PIJETETEN MOT DET GAMLA I KULTUR och lif behöfver allid påpekas för vår nation som ett af grundvillkoren för att vår kulturella utveckling ej i en framtid skall komma att hänga i luften. Dr Karl-Erik Forsslund, den kände skalden och

pedagogen, har i nedanstående intressanta och väckande artikel tagit till orda i det viktiga ämnet. Han är ingen antikvitetsvän, men en man med blick för det goda och värdefulla i svunna tiders kultur, som han vill att svenskarne ej skola glömma.

DET ÄR I ETT AF DE TVSTARE och lugnare kvarteren i en storstad i det stora landet västerut. Ett hem där, eller snarare ett palats — ingen skyskrapare, men ändå ingen riktig hemstämning. En gedigen lugn stil på byggnaden — stora ohuggna stenblock, grofva stadiga pelare, allt massivt och pampigt — men det hela på samma gång lite för skrytsamt och kallt.

Ni stiger in i en hall, hög men varm — väfnader och mattor, en stor öppen spis, länstolar i en halfkrets framför den. Nu känner ni en fläkt af hemtrefnad, och den stärkes när ni i ett hörn upptäcker en dal-klocka, ett gammalt hederligt Mora-ur, som slår sina säfliga slag och pickar lugnt, säkert och pålitligt och kommer er puls att af sig själf slå i samma takt. Och ert blod blir varmt, när ni på väggen ser en Flodaväfnad, färgrik och het som en sprakande brasa, och här och där andra småsaker: en gammal koskälla på spiskransen, en kubbstol i ett hörn, öfver den en trälykta med grönt glas.

Husets herre är tydligen en svensk-amerikan, som kommit sig upp och blifvit matador, men ännu minns det gamla landet, den gamla bygd där hans barndom gått — som slitit sig lös från fädernas torfva men tagit med sig en bit af den i alla dessa saker. Ni känner er nästan säkra på det då ni riktat blicken åt ett annat hörn och där ser en indisk matta på golvet, små afgudbilder på hyllor däröfver, ett lågt rökbord af mässing med vattenpipa och små blomsterprydda kaffekoppar. Ni undrar hvad allt detta har här att göra — och upptäcker i tredje hörnet några japanska skrin och målningar, härligt vackra, liffulla och färgfriska — och i det fjärde kanske en hop italienska grejor, små gammalromerska oljelampor, små bronsstatyer, en ntandolin m. m.

Den svaga fläkt af hem ni känt dunstar bort, här är museiluft. Och värden kommer — nej, han har ej haft svenska fäder och om han har, så har han inte något lifligare minne af dem. Han har som turist rest jorden rundt, sett allt och tagit med sig allt som fallit honom i smaken, som varit något att visa. Han har plundrat stugorna i Dalarna och själf blifvit plundrad i basarerna i Indien. Han tar er tystnad för beundran och börjar berätta om sina resor och skatter, framför allt hvad de kostat, — om priset varit lågt, så framhäfver det just hans affärs- geni, om det varit högt, så afslöjar det hans köpförmåga.

Under hans tal tycker ni er höra andra röster. Det är Mora-klockan, Flodaväfna-

BYGDEMUSÉER.

den och deras kamrater, som föra ett stilla samspråk — amerikanen hör dem inte.

— Det är trist, det här, säger koskällan. Ska man aldrig mer få pingla i skogen kring en fåbovall? Jag undrar mycket om Majros lefver än — och gamla Brita sen!

— Jag skulle ha legat i en släde som ett varmt åkläde, säger Flodaväfnaden, och inte hängt så här på en vägg som ett åbäke!

— Hvarför sitter aldrig någon i mig? frågar kubbstolen. Jag gjordes ju för att gamla trötta ben skulle få hvila efter knoget på åkern.

Och Moraklockan svarar:

— Hit har du kommit för att stå på parad och visa dig och tala om hur långt herrn haft råd att resa. Så är det med oss alla, men det är inte roligt. Jag stannar snart, det tjänar ju ingenting till att gå och gå, när ingen ser efter h v a d man är, bara hur gammal man är. Och ingen tänker på eller vet af, hur gamla Klock-Lars saft och knäpade ihop mitt träverk om vinterkvällarna!

— Mig skratta de bara åt, säger trälyktan, och säga visar om att upplysningen stiger. Det var nog bra att ha mig ändå däruppe i lagård och stall om höstkvällarna. Där gjorde man då någon nytta, kände sig ha något att lefva för och kände sig omtyckt och omhuldad som ett barn i huset. Men här —

Det blir tyst, och om ni lyssnar noga, kan ni höra ungefär samma tal från de andra hörnen. Deras skatter stå också och vantrivas, och alla gråla med hvarandra, förstå inte hvarandras språk, ska aldrig sämjas och passa ihop, stå alla och längta hem.

Och därhemma, i dalstugorna, där är det tomrum efter dem alla. Där kubbstolen stod, står nu en fabriksgjord pinnstol med trasig rotingsits och hälften af de svarfvade pinnarna borta. I sängen ligger i st. f. en brokig vepa ett virkad täck med långa trassliga fransar. Hörnet är tomt, där står ingen stadig Moraklocka, men på väggen hänger i stället ett brun- och svartbetsadt vidunder med kulor och grannlåter.

Nå, men när det nu är så, när folk inte själfva förstår — eller förstått, ty redan nu har en märkbar förändring därvidlag börjat inträda — att bevara sina gamla präktiga ärfda skatter, så är det väl bättre att andra göra det än att de aldeles förfaras? Bättre

i. o. m. att de samlas i ett museum än brännas som kaffeved.

Ja — men då bättre i många muséer än i ett — och dessa så litet som möjligt muséer och så mycket som möjligt verkliga hem. Hvar bygd sin egen samling i den stilen — representativ för den bygden och renodlad från plock från andra länder och landskap. Hvar socken sitt eget Skansen i mindre format — och det ska göra skäl för namnet i vissa men ej i andra afseenden. Först och främst intel basarväsen med utklädda statister, bondkomik och slikt. Vidare själfklart inga främmande djur — och inga andra fångar än sådana som kunna bära fångenskapen såsom något gammalt och vant, eller åtminstone något som ej tynger och lär. Har man på nära håll sett älgen stå och stirra genom stängslet eller örnen sitta orörlig och grubbla högt under taket i sin bur, sett björnen vandra rolös rundt och rundt innanför sitt galler eller sälen simma lika rastlöst rundt i sin damm — är man hård mot denna lidelsefulla sugande längtan, får man inte sin stämning störd af den och sin glädje åt allt vackert och varmt rundtomkring grumlad, då förstår åtminstone jag inte hur man är konstruerad.

Äfven våra stora stadsmuséer kunna kanske liksom amerikanen sägas ha bidragit till att beröfva bygderna deras gamla minnen och släta ut spåren efter gammal vacker kultur, utan att ge ersättning. Något som ju ej fullständigt kan undvikas, om vi alls ska ha allmänna samlingar. Men faran blir mindre från ett begränsadt, midt i den egna bygden beläget muséum än från en stor aflägsen riksarsenal. Bl. a. därför att det för alla blir ett lefvande mönster och en ständigt klingande maning till bevarande af allt vackert, gediget och sant i det gångna. Det måste kunna få en betydelse för bibehållandet eller återuppväckandet af den äldre friska smaken och säkra blicken, som ett stort, endast för ett litet fåtal af bygdens folk tillgängligt centralmuseum aldrig kan få.

Men denna mindre, lokala samling ska liksom den stora vara ett friluftsmuseum, ett ur marken organiskt uppvuxet hem. Ett hem inte bara för fädernas andar och verk, utan också för deras nu lefvande ättlingar — där allt bygdens folk kan känna sig åtminstone som kärkomna och hemmastadda gäster. Intet stort palats med våning på våning och rum vid rum och skåp och monter, där skatterna äro uppradade som i en butik bakom glasrutor med nummer och namnlappar. Utan allt lefvande och verkligt — gårdar och stugor med trogna naturliga interiörer.

KLÄDNINGAR

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3.— per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finnappersbruk.

Specialiteter!
Finare Post-, Skrif-, Kople-
och Tryckpapper
samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Hittills är endast taladt om kulturhistoriska samlingar, om bevarandet af det som belyser och beskriver den mänskliga bygdebe-folkningens lif och öden i gångna tider. Ett bygdemuseum har väl här sin första, närmast liggande uppgift — men ej sin enda. Vi äro inte på långt när tillräckligt allmänt och djupt intresserade för eller hemmastadda i kulturhistorien, hvarken den allmänna eller nationella, hvarken landets eller socknens, kanske allra minst den sistnämndas. Hur många ha närmare reda på bygdens bebyggelsehistoria, dess första invandrare och vägröjare, dess senare utveckling och öden — hur många äro närmare bekanta med sin egen släkt mer än något eller några få släktilid tillbaka? Det är en okunghet som naturligtvis kan förklaras. Skulden ligger hos tidens nervöst oroliga feberheta kynne och jäktande utbyte mellan skilda folk af både varor och människor, vagnar och stilar, de viktigaste åsikter och tankar liksom de minsta hvardagliga småting. Det närvarande och främmande har så lagt beslag på all kraft och tid, all uppmärksamhet och allt intresse att vi glömt det egna och inhemska. Nytt har strömmat öfver oss från alla håll i sådana kaskader, att det fullkomligt dränkt och begrävt allt gammalt. Nya stjärnor ha så lyst oss i ögonen, att vi blifvit blinda för de äldres mindre skrikande men ofta minst lika fina och vanligen mer äkta färger. Tankar och ting från andra länder ha så brusat kring oss att vi trott våra egna strängaspel odugliga och förstumade. Samkänslan med egen samtid, med nu levande trosfränder och klassbröder i alla länder har så fyllt oss, att vi nästan helt förlorat samkänslan med våra föregångare, äldre tiders kulturbärare och levande krafter.

Vi ha emellertid redan uppleft att denna senare samkänsla åter börjat vakna, att fädernas andar börjat stiga upp ur grafvarna — i god som i sämre mening. Det kan naturligtvis vara och har delvis varit en konstlad reaktion, en återgång till något verkligt utlevadt, ett försök att helt förkväva nya sanningar och släcka nya ljuskällor. Men det är i andra afseenden en renässans, en pånyttfödelse af gamla syner och slämnin-gar, som vi trott döda, men som endast sofvit och nu stiga upp med ny kraft. Och om den ock ofta endast berör ytan, är ett mod, en samlarvurm, som händelsevis slår sig på antikviteter och betraktar dem utslutande som kuriosa, bedömer deras värde utslutande efter årtalet eller priset — om mycket af denna renässans således endast är skenbar, något påklistradt och snart åter lossnadt, så är säkerligen lika mycket äkta och bestående, en verklig kärlek till det som är värdt kärlek i det gångna, en gård af rättvisa åt det orättmätigt glömda och förbisedda, en räddning i sista stund af andliga lifsvärden som det varit en oersätlig förlust att mista.

Det är på en sådan grund, som åtminstone för mig bekanta redan planlagda direkta bygdemuseer äro bebyggda — ty några ha redan åtminstone grundats här och där i landet, särskildt i en och annan af de gamla dalssocknarna.

Men — är bygdemuseets syfte och mening främst och närmast af denna kulturhistoriska art, så finns det också ett annat område, där vi vanligen — särskildt stadsbor men också landets barn — äro än mer okunniga och bortkomna, ligkiltiga och slöa. Det är själfva landskapet, bygden från naturvetenskaplig synpunkt, vår omgifning af fri och

Sånger om sommaren.

I.

EN BÅT SOM SAKTA GLIDER
öfver en spegelblank sjö
i ljufliga sommartider,
när häggarne blomster strö —

en låt, som stillsamt klagar,
en doft af ängarnes hö
— — — en dröm om sommardagar,
medan vårens drifvor dö.

II.

All lifvets värme och all jordens glans,
allt glädjens solsken och all lycka
mogen

är tvillingbarn med gökens rop i skogen,
med junidagens fågelsång och dans.
Dess höjdpunkt är en flyende minut,
då ljus och skuggas gränser plånas ut
och solens glimmer
omhvärfver natten med sitt rosen-
skimmer.

Då tystna alla ljud i skog och dal,
då lyssna alla berg och alla lunder,
då vänta alla ting på lifvets under
i drömlig skymning, blek som blek opal.
Blott en minut — och drömmen är sin
kos,
dess glans af himmel och dess doft af
ros — —

Den nya dagen
tar vid med gökens rop och talrast-
slagen.

Så vill jag minnas dig, när hösten
skymmer,
du underbara sommarmidnattsstund
med allt af öfversinnlig frid du rymmer
och allt ditt bleka guld på nattblå
grund.

Mig väntar vintern och den långa natt,
på hvilken kölden sina stjärnor satt
— då minns jag glöden
af gyllenblek opal ännu i döden.

III.

Tidens hjul vill ej stå still,
hur vi än må klaga.
Åren gå, och år bli till,
skyar likt de jaga.
Sommar — vinter — vinter — vår,
Maj i Munga, Höst i Haga,
vinterspår i gråa hår,
hur vi än må klaga.

Samla fullt af vårens sol,
sol i sommardagar!
Dansa till hvar glad fiol
gladt i blomsterhagar!
Allt hvad lifvet skönast har,
flickelöjet, gosseskraften,
samla för de mörka dar,
för den långa natten!

Ty när själen tvingar sig
ur sin lurf i gruset,
när den frigjord svingar sig
fjärilslätt mot ljuset,
lycklig den, om då den glömt
allt det fula, allt det svaga
— om den dröm, som här den drömt,
var en vacker saga.

THORGNV WALLBECK-HALLGREN.

vild natur. Människan, vi själfva och våra strider och sträfanden, främst de sociala och politiska, ha tagit oss så helt att vi glömt jorden själf och alla hennes andra lifsformer och dramer. Vi ha inte sett jorden för bara människor! Hur många ha någon verklig kunskap om den mark de dagligen trampa, den luft de stundligen andas, hur många ha verkligen sett på närmare håll och umgäfts och blifvit intima vänner med allt som lefver och rör sig omkring dem i åker och äng, i berg och skog, i vatten och luft — eller ens i den egna fäppans buskar och rabatter? Hur bygden fått sin gestaltning och karaktär, hur dess berg och sjöar uppkommit, hvilka skatter och under gömmas i bergens inre och sjöarnas djup — hvilka stjärnor lysa öfver den bygden vid olika tider af året eller natten, hvilka kryp som lefva sitt undangömda lif i skogarnas skymning, som myllra i åkrarnas storstäder, som äro hyresgäster i våra egna hem — studier och kunskaper i allt sådant äro outfömliga källor till den klaraste glädje och det rikaste gagn, om också understundom gagnet inte omedelbart är påtagligt och om glädjen kanske inte slår ut i full låga förrän man trängt något djupare in i saken.

Naturen är stor, allt för stor för att kunna kännas eller ens öfverblickas af en människa. Vi måste göra ett litet snitt af den och lägga det under mikroskopet. Det finns knappt något lämpligare sådant snitt för oss vanliga människor, icke-fackmän, än vår bygd. Det blir ett bestämdt begränsadt område som kan öferskådas och genomsno-kas — och på samma gång en fläck nog stor för att kunna vara tillräckligt mångsiddig, kunna rymma åtminstone en hel del af lifvets märkligaste former och naturens viktigaste verk. Det är inte därför meningen att man aldrig skulle gå utanför den fläcken. Men den kan och bör vara det första och det sista, utgångspunkt och rot liksom mål och krona.

En saffig jordmån för den roten, en stor och bred väg till det målet skulle bygdemuseet vara, sådant jag tycker mig se det. En hel anläggning på en höjd utanför en stad eller annat centrum i trakten, eller på någon af en eller annan anledning märklig plats i socknen, i bygden eller obygden. Naturen själf däromkring med alla dess egendomligheter är skyddad och fridlyst, det är en socknens egen nationalpark, en folkpark af vackraste slag och i alla bemärkelser. Ett biologiskt museum också i detta ords vidaste mening — en samling taflor ur alla lifvets riken. En hel by af glest strödda hus — hem för stenar, växter, djur, människor, men allt så fritt och själfväxt, rörligt och levande som möjligt, både inom och utom hus — inga döda dockor stelt uppställda i rader, inga fångar i burar och glaskåp. Det är en underligt stark och hel stämning däruppe bland stugor och träd. Det är en härlig tillflykt när man är trött af dagens slit, en rik hvila att sitta och lyssna till suset af gångna tidens vindar i kronorna, sjunka i den egendomliga doften af gångna tidens drömmar från möbler och bohag i kamrarna, andas den friska rena luften från våra sorglösa vilda fränders värld.

Det är en ständigt öppen högskola för gammal och ung, ett strålande sagorike för barn af alla åldrar.

KARL-ERIK FORSSLUND.

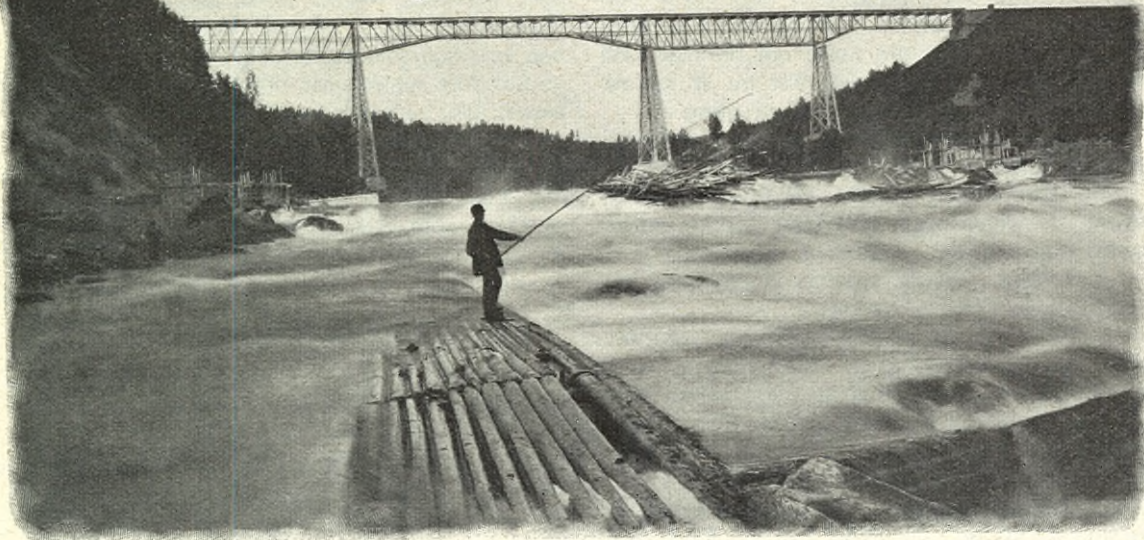

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS
Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

Cerebos Salt

anbefalles till finsmakare till följe dess läckerhet, renhet och godhet.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

Trån världens nordligaste Garnison

FORSMOBRON ÖFVER ÅNGERMANÄLFVEN.

LIFVET vid och inom vår nordligaste fästning, Boden, bör kunna påräkna intresse inom alla delar af landet. En ung officersfru, Hedvig Svedenborg, född Tamm, hvars make är kommanderad till den fjärran garnisonen, vill i nedanstående novellistiska skildringar, hvilkas offentliggörande begynner med detta nummer, söka ge en bild af förhållandena däruppe sådana de te sig för hennes ögon. Många betrakta ju Boden som en förvisningsort af halft arktisk karaktär, men en sådan uppfattning af platsen torde vara alltför grund. Boden är både en kulturens utpost i norr och en befästad punkt, hvars försvarsvärde vi lita på i händelse af en fientlig invasion från Torneå-sidan. Och en sådan plats bör visserligen kunna ge stoff till underhållande skildringar.

I. Dit upp.

NEJ, BENGT, SÅ DUM DU ÄR. Du får inte vara ledsen. Men i detsamma fylldes äfven Lenahs ögon med tårar. Förgäfvess sökte hon dölja dem genom att borra ner näsan i en buktett liljekonvaljer, som Bengt nyss gifvit henne.

De gingo rundt, rundt midtplanteringen i Berzelii park. Glödhit och tung hängde himlen öfver staden. Parkens träd stodo med slaka, orörliga grenar och Nybroviken låg blank utan en krusning. Under restaurangernas apelsingula markiser och mellan lagerträdens dammgrå kronor sökte hvitklädda människor svalka. Arbetare lågo och sofvo middag invid husradernas blåsvarta skugga med ett par stenar och en hoprullad rock till hufvudgård. De upprifna gatornas damm stod stilla i luften. Det var som om hela naturen höll andan.

— Nå, ändtligen, utbrast Lenah, är soffan som jag gått och falkat på hela tiden, ledig. Vi kan väl inte gå så här i all evighet heller. Mekaniskt satte sig Bengt bredvid henne och började borra hål i sanden med sin nya studentkäpp. Så glimmade plötsligt ögonen till, han drog ett djupt andedrag och rätade på sig.

— Du Lenah, det finns ingen annan råd. Jag slungar mina vetenskapsdrömmar och blir militär. Söker mig in vid artilleriet. Jag antar att dom inte slåss om att komma upp till det där varghundslandet. Och med mina fina betyg till. Nog kan väl din far lägga ett godt ord för mig.

— Men Bengt då, är du alldeles ifrån dig. För i sommar är det väl försent och när du en gång är färdig med Karlberg, så äro vi kanske därifrån. Man vet aldrig. Far har ju redan varit där nära ett år. Då är det väl bra mycket bättre att du gör en tur dit upp för dina naturforskningar. Jag antar

att där finns natur, eller hur? Jag är säker om att hvarken far eller farmor komma att ha något mot det. Du, farmor har allt varit pampig mot oss i vinter, men så förstår hon sig också på sådant där.

— Hvad för något sådant där? retades Bengt och såg på henne från sidan.

— Asch, du vet mycket väl hvad jag menar, ungdom och — fy, hvad du är dum. Sitt inte och litta så där, och Lenah började nervöst väga från klack till tå på sina nya lackskor, som hon fått till skolafslutningen.

— Akta dina fina skor, manade Bengt. Det värsta jag vet är nedsölade skodon.

— Och det värsta jag vet är herrar, som behandla damer som barnungar. Tillrättavisningar kan du få komma stickande med sedan vi blifvit gifta och fått det ledsamt och tråkigt.

— Men Lenah! Ledsamt och —

— Ja, har du sett några gifta, som se ut som om de hade ett enda dugg roligt med hvarandra. Men med andra — däremot. Vet du, det poetiskaste af allt är att gifta sig mycket ung och så att någondera dör tidigt, innan gnatet börjat, och den andra sörjer hela sitt lif. Alldeles som far. Han kan aldrig glömma mor, fast alla fruntimmer äro alldeles tokiga i honom. Ser du det är kärlek.

— Nå, hvilket föredrar du, att vara den poetiskt sörjande eller den saligen hädangångna. Jag ställer mig naturligtvis fullkomligt till din disposition, skrattade Bengt. Men skämt åsido, lofva att du skriver och talar om allt. Äfven om jag skulle bli aldrig så svartsjuk och ledsen. Ser du, där uppe är det nog som i vilda Västern, få kvinnor och massor med lefnadskäcka unga män. Och de komma naturligtvis att bli tokiga i dig allesamman.

— Nej, tror du verkligen det, lyste hon till men blef genast allvarlig igen. — Var inte

ledsen, inte orolig du — du — kom det smekamt och ömt.

Sedan de skilts, följde Bengt med sugande blick den långa, ännu inte fullt utformade flickgestalten med den tunga mörka hårknuten, som skimrade nästan blåsvart mot nackens matthvita hud.

— Om ett år är hon inte mera densamma och inte jag heller förresten, tänkte han vemodigt.

*

Ett lefve höjdes för ett brudpar. Risgryn haglade öfver oskyldiga och skyldiga. Plattformgrindarna gnällde och gnisslade medan resande och bagage stufvades in i sista minuten. Varm och ifrig kom Lenah ut på plattformen och ställde sig tätt upp mot den stängda grinden.

— Nu, Bengt, är allt klart. Hur hattaskarna fingo rum är ett problem, som inte ens du med ditt laudatur i matematik skulle kunna lösa. Men nu äro de där i alla fall. För farmor är ingenting omöjligt. Hon är förresten redan bekant med alla de andra. Road och intresserad som vanligt.

Trots sitt muntra prat lyckades Lenah inte dölja hur upprörd hon var. Och då tåget utan varning sakta började glida, böjde hon sig ner och deras läppar möttes oemotståndligt i en lång beseglade kys.

Lenah var som borta. Den heliga tystnaden hade fallit öfver henne. Som i en aflägsen dröm såg hon villasamhällena och de lustiga röda små arbetarhemmen, som flockade sig som kycklingar kring sina fabriker, flyga förbi.

— Bort, in i det okända, in i det okända, sjöngo hjulen mot skenorna.

Doft af tuberos, sidenfras och rassel väckte henne. Det var farmor, med ögon sydländskt sammetssvarta, alldeles som Lenahs, blott att de syntes ändå dunklare under det glänsande silfverhåret. — Kom in nu, barn, efter hettan är det inte bra att du står här ute i draget, hur skönt det än kan vara. Du må tro att det är en hel del lustiga människor med. En student, som formligen håller på att smälta bort i sin vadmalssportdräkt och sina puttslindade ben. Att han inte för säkerhets skull hängt på sig ett moskitonät med är ett under. Ett par gamla danskar som tro att en konduktör är detsamma som ett konversationslexikon eller någon slags fråga-mig-om-allting. Och konduktören som i sin tur inte förstår ett ljud af hvad de snacka. Och så måste du se det tjocka, tyska smekmånadsparet, som bara slirrar i oförställd hänryckning på de stackars nygifta, hvilka på allt vis försöka se ut, som om de inte vore det.

Lenah lät drömmen och vemodet fara, lade skraffande armen om sin kolibrilknande lilla farmors hals och följde med henne in.

*

— Bort, in i det okända, in i det okända, sjöngo hjulen mot skenorna. En doftande fläkt af skog och blommande vallar förrirade sig in genom det öppna kupéfönstret och väckte Lenah. Så tyst som möjligt klädde hon sig och smög försiktigt och sakta ut i korridoren.

— Hvar är jag? undrade hon, då tåget i detsamma stannade vid Håsjö.

— Håsjö? Aldrig hade Lenah tänkt på att det kunde finnas ett verkligt Håsjö någonstans långt borta i världen. Och nu på en höjd, alldeles ofvanför banan, fick hon se den äkta, ursprungliga stapeln teckna sina fina, välbekanta konturer mot solbelysta,

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen at *Idun*, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1896 2: —
Idun 1904 (med julnumret) 3: —
Idun 1908 (med julnumret) 4: 50
Idun 1909 (med julnumret) 5: —
Idun 1910 (med julnumret) 6: 50
Iduns julnummer 1894 0: 20
Iduns julnummer 1898 0: 20

Iduns julnummer 1901 0: 25
Iduns julnummer 1904 0: 30
Iduns julnummer 1905 0: 30
Iduns julnummer 1908 0: 50
Iduns julnummer 1909 0: 75
Iduns julnummer 1910 0: 75
Iduns julnummer 1911 1: —

LÄS!

skogiga höjder. Det kändes alldeles som en direkt morgonhälsning från Bengt. För alla de gånger de suttit där uppe och drömmande sett ut öfver staden. Bäst tyckte hon om den i vårskymning, då gatornas bågglampor lyste som mattskimrande pärlor mot den blå luften. Det klämde till om hjärtat. Tänk så långt bort och knappast halfvägs än.

Och alltjämt flög landskapet förbi, leende och sommarfagert. Men plötsligt, utan minsta varning, stelnade leendet och förvandlades till ett hårdt och bittert grin. De kala, svarta klippstupen voro blott klädda med mariga träd, hvilkas stammar liksom vredo sig i valpurgnattsfasa. Och en fläkt af underjord svepte in då tåget susade fram öfver Döda fallets afgrund. Lenah ryste till och tänkte på något hemskt hon läst en gång, något af Per Hallström, som inte alls hade att göra med Döda fallet, bara med ödeskogar och fjäll. Hu!

Pigg och liflig kom farmor ut i korridoren och fyllde den med prat och munterhet, doft, rassel och sidenfras. Och åter log naturen sitt vackraste soligaste leende. Blåaste blå glittervatten mellan guldgula nipor. — Nu, Lenah, skall det bli härligt med en stor kopp kaffe eller hur.

— Visst, jag är så hungrig så jag kan dö, men farmor lilla, först måste du komma med mig på plattformen så vi riktigt få hissna, när vi passera den märkvärdiga Forsmobron.

Då de kommo ut var plattformen redan befolkad. På ena sidan den tyska, tjocka smekmånaden med arm om hals, på den andra de nygifta, som smågrälade — pour se faire une contenance. När Lenah fick se dem log hon flickaktigt öfverlägset och tänkte att så där dum skulle hon då aldrig bli. Inga profaneringar. Farmor däremot var idel intresse och skrattade och nickade på sitt ogenerade sätt, då i det samma dörren öppnades och en ung man kom ut. Korthårig, brunsteckt och slätrakad. Han tog en hastig öfverblick af det hela och sökte så med ett gäckande leende Lenahs blick. Hon rodnade häfvt, bet sig i underläppen för att inte brista i skratt och tvingade all sin uppmärksamhet på det förbiilande panoramat, på de böljande höjderna, på de höga niporna af gyllene sand, som tagit form af medellidsborgar med finnar och torn.

— Där är Forsmobron, sade den brunsteckte.

Banan gjorde en lång kurva och där nere vid älfven syntes den jättehöga bron. Öfver fall och stup, i mäktiga hvirflar brusade älfven fram under tåget. Ett ögonblick svindlade och sviktade det. Lenah blef hvit om läpparna och lade armen om halsen på farmor, som gaf till ett gällt litet rop och muttrade något om att de borde ha druckit kaffe förut, för med tom mage tål man ingenting.

Så runno timmarna saktat undan. Landskapet blef kargare och ödligare. Forsommar förbyttes så småningom till vår, vår till begynnande löfsprickningstid. I klyftor och skrefvor mot norr låg snön ännu kvar.

Lenah tyckte att det var som om hela världen så småningom sjönk undan. Var det möjligt att det bara var i går som hon vid denna tid gick i den solmättade staden och talade med Bengt. Allt föreföll redan så aflägsset, så dunkelt. Hon fick en beklämmande känsla af att hon aldrig skulle orka fara ner igen.

Till och med den glitterglada farmor satt afdomnad och tänkte några osammanhängande tankar om att barndomstycket mellan Lenah och kusin Bengt på det hela var ganska lyckligt. Om de också voro nästan jämnåriga, så var han i alla fall ovanligt mogen för sina år och dessutom förmögen, så de behöfde inte gå och vänta i det oändliga.

Fattades bara att Lenah skulle fastna i en sådan här ödemyr med en fattig löjtmant till.

— Hör du Lenah, bröt hon tystnaden, jag begriper inte att de kunde vara så hjärtlösa kommendera Carl-Göran hit upp.

— Hjärtlösa, skrattade Lenah, far trifs ju utmärkt med sitt vildmarkslif och Terry och hästarna trifvas också. Hvad mer kan man begära. Men inte mig emot om Sverige just nu varit lite mer fyrkantigt, för nu är jag så trött, så jag orkar inte undra en gång.

— Bort, in i det okända, in i det okända, sjöngo hjulen mot skenorna.

Den brunsteckte, som stått och rökt en stund i korridoren, gläntade på kupédörarna och ropade — nu syns garnison!

— Redan! Lenah rusade yrvaken ut på plattformen, följd af farmor.

— Här är Trångforsen, tygstation, infanteriet, garnisonssjukhuset, fältartilleriet och där borta byn, som härifrån mest ser ut som ett hundra dagars gammalt samhälle i vilda Västern.

— Vilda Västern? När hörde hon det sist. Jaså Bengt, i går, i en annan värld, för många år sedan. O, hvad hon var trött, hon ryste till i den kalla solförmörkelsebleka luften, men så rann en varm våg upp under hennes matta hy.

— Farmor, ser du, ser du far och Terry!

Inom ett ögonblick låg hon i den reslige mörkhyade arabens, som han kallades, armar. Och Terry dansade rundt under öronbedöfvande glädjeskall med en af hennes handskar i mun.

— Vid min panache! Att de där mörkögda damerna voro kaptén von Buhres mor och dotter borde en blind kunnat se, mumlade den brunsteckte.

HEDVIG SVEDENBORG.

Något om våra trädgårdar och deras fiender.

LANGT HAR VAREN HALLIT SIN ljuflighet tillbaka, liksom för att göra den så mycket mer åtrådd. Men nu har äntligen vattenflödet därofvannifrån upphört. Intet stänger solen ute under de flesta af dygnets timmar, och alla knoppar, som ännu icke brustit, skynda att göra det ej blott i hufvudstadens korrekta och välansade parker, utan äfven i skogsbygdens undangömda hult och täppor. I dessa ljufliga dagar gläder sig människan med naturen, och särskildt gör hon det, om hon är lycklig nog att äga en trädgård, liten eller stor. Just nu blomma liljor och fruktträd; humlorna surra gladt i bärbuskarna, och det spirande ungräset döljer välviligt både torfthighet och skavanker.

Vi veta ju att vår pyntade lilla ortagård inte skänker oss sina skönhetsvärden och svalkande tillskott till sommarbordet alldeles för intet. För dem, som vilja sköta täppa eller gård är landlifvet ingen silkessömmad watteausk idyll, utan kräver ett jämnt och hängifvet arbete. Försumma vi att ständigt gifva akt på och ansa om våra skyddslingar, så möter oss snart en sorglig syn af risiga, sneda träd, öfvervuxna gångar och ogräsfyllda land, där den ädla sadden förtvinar i ojämn konkurrens med växtvärldens lifskraftigare plebejer. Hvem kan liknöjd se sina små plantor stå där i stum klagan och sträcka upp halsen mellan de kraftigare och oömmare kamraterna, hvilka icke fått något förnuff till att mildra kampens verkningar med? Det är en plikt att hjälpa de svaga äfven här. Det veta vi alla, som älska vår trädgård, och vi äro beredda att hålla efter ogräsen, kalka mot jordloppor, spruta gift på mjöldaggen och narra frostfjärilen i klistret.

Ja, hade vi endast sådana motståndare, som

kunna mötas i öppen strid, så vore därom icke stort att säga i en ofullkomlig värld. Afven om alla dessa fiender tagas med i räkningen, så vore dock vår lilla exposé af trädgårdsbesittningens välsignelser en skönmålning, i fall vi glömde att tala om andra och värre fiender. En fara, som häruppe svärfar öfver täppa och teg tills långt fram i juni, är frosten. Det är ej längre sedan än i fjol, som en ovanligt skarp frost ett par veckor före midsommar drog öfver en del Roslagssocknar och tog bönor och potatis, fruktkart och jordgubbsblom rubb och stubb, ja den lämnade inte ens krusbärskartan i fred. Nå, torka och frost taga vi väl ännu efter gammalt med undergifvenhet, som en skickelse från ofvan.

Men nu kommer jag till den sista och värsta af trädgårdens fiender. Det är mullvaden. För dess härjningar kan jag icke böja mig i tysthet; de komma ej från ofvan, utan höra underjorden och mörkret till. De äro afskyvärda som mörksens gärningar. Vet du hvad ett mullvadsarbete är? Följ mig en stund ut i trädgården. Maj är inne och naturen sömmar på sin bruddräkt. Fruktträden stå i knopp. Vi gå stora gången kantad med unga äppelträd; utsökta sorter och kraftiga ungräd, hvilkas första kritiska år, sedan de flyttats af plantskolan ut i lifvet, vi öfvervakat med ängslig omsorg. Nu ha de just slagit starka rötter i myllan, och stammarna svälla under den släta barken. Går allt väl, så få vi nog smaka på frukten i år.

Men hvad är det med detta träd? Visst ha knopparna svällt och öppnat sig, men de äro inte så stora som de borde vara vid detta laget, och det ligger något underligt halfrott öfver trädet i denna vårens saftiga tid. Och känn ett tag hur löst det står vid stödet! Med ett lätt ryck lyfter jag till — och får hela trädet med mig i handen. Likt en afsvarfvad påle stod det nedstucket i jorden. Alla de grofva rötterna, som äppelträdet skickar ut åt sidorna, äro afgnagda, inte en fiber återstår. Stick nu ned handen där trädet har stått; där är ett stort tomrum utgräfdt, fastän inte en jordbit var rubbad på ytan.

Uppäckten är smärtsam, det är icke en sommars skörd du mister, utan hela trädet — och på hvilket sätt, utan att du anar något, förr än nidingdådet är fullbordadt. Icke nog härmed, en obehaglig misstanke inställer sig genast, att detta inte är det enda träd, mullvadarna utsett till offer. Den besannar sig blott allt för väl. Allén är sköflad, och det är sorg i trädgården efter de vackra ädla träden.

Naturligtvis har du begått ett fel vid planteringen. Du ville göra så väl som möjligt och sökte upp den bästa och fetaste myllan i en varm backe. Där måste väl träden trifvas och sätta frukt! Du visste inte, att om en dylik varm och djup mylla sås igen med gräs mellan trädkuporna, så kan marken efter ett par år blifva förvandlad till ett enda nätverk af mullvadsgångar under ytan. De stora trädskolorna säga inte ett ord därom, när de sälja träden. Plantera då hellre på lerbotten, om också inte jorden där är så fet och lucker.

Intet synes smaka mullvadar bättre än äppelträd; dock hålla de gärna till godo med en hel del besläktade buskar och träd, såsom hagtorns- och Spiræa-häckar m. m. Beträffande körsbärs- och plommonträd är jag osäker. Jag har hört uppgifvas, att dessa angripas; hos mig hafva de dock hittills fått vara i fred.

Ett sätt att freda rötterna för mullvaden lär vara att gräfvad ned finmaskigt ståltrådsnät i jorden rundt omkring kupan till en fots djup eller något mera. Ett effektivt gifft, som driver dessa skadedjur ur våra trädgårdar är dock, hvad som bäst behöfves. Mätte detta behjärtas af våra uppfinnare, på det att vi må slippa gå i ängslan för att våra skyddslingar skola falla offer för den lömskaste bland förstörare!

Den 3 juni 1912.

ASTRID CLEVE-EULER.

Anna Whitlock 60 år.

ROSTRÄTTSRÖRELSEN HAR I dessa dagar haft dubbel anledning att jublera. Dess första förening, nämligen den i Stockholm, firade den 4 juni sitt tioårsjubileum och några dagar senare, den 13 i samma månad, inträffade fröken Anna Whitlocks sextioårsdag. De två jubileerna höra i själfva verket mycket nära tillsammans, så nära som en rörelse hör samman med sin ledare. Ty Anna Whitlock blef den nyvaknade kvinnliga rösträttsrörelsens första chef och organisator liksom hon nu åter är dess ledare under det skede, som vi hoppas skall bli stridens sista.

Hvad hennes auktoritativa personlighet, hennes klokhet och politiska träning betydte för utvidgningen och sammanhållningen af Landsföreningen skall endast hennes närmaste i arbete till fullo kunna uppskatta.

Det ligger nära till hands för den, som först på senare åren sett Anna Whitlock och då i samband med rösträttsarbetet, att låta detta skymma undan den gärning hon öfvat före och parallellt med detta. Hon hade dock en lång och tidigt börjad arbetsdag bakom sig, när den nya uppgiften blef hennes. Redan som 17-åring gaf hon sig ut i förvärfsarbetet som lärarinna, och under ett år i Finland satte hon i gång både föreläsningens verksamhet och folkbibliotek. Flera år tillbringade hon utomlands. Hon var därvid en tid journalist och hennes korrespondenser från Paris till svenska och norska tidningar tillvunno sig uppmärksamhet. De vittnade tydligt om hennes vakna blick för alla sådana tidens frågor, som man icke var van att kvinnor sysslade med.

Men Anna Whitlock återvände kanske icke utan saknad till fosterlandet och nu började på allvar hennes pedagogiska verksamhet. Hon grundade sin skola, där hon genomförde samundervisningens idé och hon blef en flitig föreläserska under många år i likhet med sin väninna Ellen Key. Under sin verksamhet som ledarinna af en skola har hon tagit många initiativ som sedan följts i andra läroverk. Anna Whitlock har alltid varit en initiativtagare. Hon var det som sände den första skollofskolonien ut på landet, hon som gaf uppslaget till bildandet af den blom-

strande kooperativa föreningen Svenska Hem. Genom henne kom det pedagogiska elementet in i rösträttsrörelsen, kvinnornas samhällskurser voro hennes verk. Och nu står hon med bland dem som leda det stora, sociala upplysningsarbetet bland landsbygdens kvinnor.

I det politiska arbetet har hon tagit en liflig del å de frisinnades sida och tillhört frisinnade landsföreningens ledning.

Men med allt detta — och mycket annat — är Anna Whitlock vid sina sextio år på intet sätt någon modern utjäktad kvinna. Det hvilar ett bredt lugn öfver henne sådan hon är i dag, och man igenkänner genast den starka personligheten, som tagit sitt lif i sin hand och format det efter sin vilja. Det finns kvinnor, som velat offra allt för andra och gjort det, men den dag de se tillbaka på sitt eget lif, finna de att de misshandlat det och att de stå i skuld till lifvet för de möjligheter det gifvit och som de förspilt. Sådan är icke Anna Whitlock. Man behöfver blott se henne bland hennes blommor och böcker i sitt vackra hem Glitne på Djursholm för att förstå det.

En människa förlikt med lifvet, medan hon ännu står midt uppe i det, medan hon ännu har vilja att arbeta och krafter att lida — hvilken ställig syn i själfva verket!

E. W.

Hemlösa barn och barnlösa hem.

Wladislava, 2 år 4 mån.

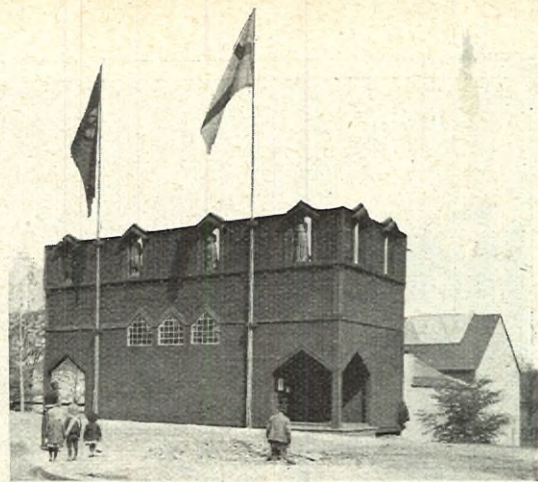
LILLA WLADJA VAR ett mycket sjukt och vanvårdadt litet barn, som vid 7 månaders ålder blef omhändertagen på en egendom i Skåne. Där växte hon sig frisk och glad och obeskrifligt söt. Omständigheter gjorde emellertid att hon ej kunde få kvarblifva där, och hon är nu utackorderad hos ett bondfolk. Hon har det bra, men får dock där ej den fostran som vore önskvärd för en liten varelse med alla hennes möjligheter. Hon är mera än vanligt klok och försigkommen — och så söt och vänlig, och skulle säkert kunna bli till en så oändlig glädje hos en barnlös familj. Den som vill bereda lilla Wladja ett hem torde vända sig till red. af Idun för närmare upplysningar.

Ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter

erinras härmed om vikten af att utan dröjsmål förnya prenumerationen för årets senare hälft, för att därigenom undvika afbrott i tidningens regelbundna expedition. Samtidigt tillåta vi oss påpeka att det är så mycket nödvändigare att prenumerationen nu verkställas, som alla våra prenumeranter gratis erhålla

Iduns julnummer 1912,

hvars förträffliga litterära innehåll och konsinärliga utstyrelse ensamt äro värda prenumerationspriset.

Konstnärskörbundets utställningsbyggnad vid Karlaplan.

Konstnärskörbundets utställning.

I.

VEM UPPFANN EGENTLIGEN uttrycket "det tråkiga och stela Ostermalm"? Förmodligen fadern till den trolöse hufvudstadsbo, som sedan hittade på att kalla Birger Jarls stad för "det tråkiga Stockholm". Båda ha kanske rätt, men i så fall med betydlig modifikation.

Är Stockholm till exempel tråkigt just nu? Är det tråkigt med all sin tjusande försommarsfärgning, sitt fladdrande gatulif, sitt blåa vatten, sina förberedelser till Olympiska spelen, sina immerfort växande stadsdelar, sina små vedervärdigheter och stora behag?

Den som tycker så måste vara en defekt människa och bör se till att fortast möjligt bli kompletterad.

Och hvad Ostermalm beträffar, så kunna vi ju enas om att en rundpromenad Karlavägen — Sturegatan — Strandvägen — Narvavägen, företagen i dessa förtrollande jundagar, är en vederkvickelse och ett skönhetsbad för sinnena, som ej bjudes hvar som helst.

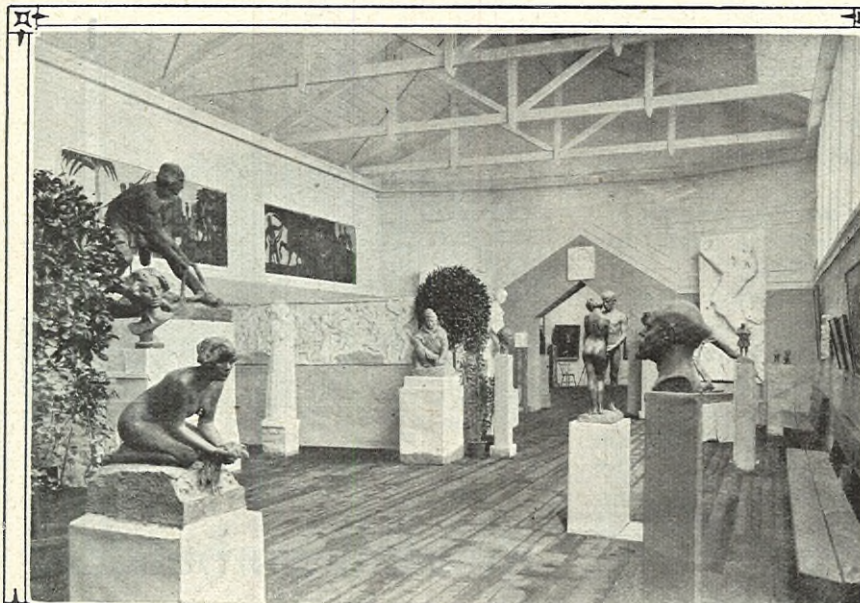
Och när ögat druckit sig mätt af färger och linjer ute i stadsnaturen, så blir ett besök i Konstnärskörbundets utställningspaviljong vid Karlaplan ett det vackraste slutstycke i det stora vandringsprogrammet.

Här kan man citera de Frödingska orden att "rosor i ett sprucket krus bli ändå alltid rosor", ty de enkla salarna innehålla så godt som utan undantag gedigen personlig konst, buren af varm skaparglädje och genomlyst af en sträfvan att ge det bästa, det sanna.

Låt oss börja vandringen med skulptursa-

Kronprinsparet och prins Eugen anlända till Konstnärskörbundets vernissage.

Parti af Skulptursalen på Konstnär-
förbundets utställning.

len, som ligger till vänster, då vi komma utför trappan från entrén.

Där dominera Christian Eriksson och C. J. Eldh. Den förre har där den storvulna skissen till sin bågspännare, lappgubben, friserna till Dramatiska teatern och den vackra grupp — mannen som kysser den af smärta halft vanmäktiga unga kvinnan på pannan — hvilken skall dekorera det nya barnbördshuset i Helsingfors.

"Bågspännaren" tilldrar sig helt naturligt lejonparten af intresset; den är ju ett af vår nya skulpturs mest betydande verk. C. J. Eldhs "Ung flicka" — som vi hoppas kunna afbilda i ett följande nummer — äger ett det mjukaste linjespel, utan söt-

Professor Svante Arrhenius. Porträtt
i olja af Richard Bergh.

Kronprinsen och Karl Nordström bese
Wilhelmsons sal.

het eller pose, och uttrycker på ett osökt sätt det knoppande lifvet hos den unga gestalten. Samme konstnär Strindbergsstaty gör däremot, när man nu återser den, intryck af att ha smulnit ihop. Ja, den har till och med fått något plebejskt öfver sig.

Från skulptursalen kommer man in i rummet med Richard Berghs taflor. Men innan vi börja sysselsätta oss med dem kasta vi en blick in i Nils Kreugers sal, där hans ypperliga ölandsbilder tjusa ögat med sina vidder och sina hästar, hvilkas rörelser han så förträffligt fångat i den här reproducerade duken "En flock hästar drar förbi".

E. H-n.

"En flock hästar drar förbi". Olje-
målning af Nils Kreuger.

Idun

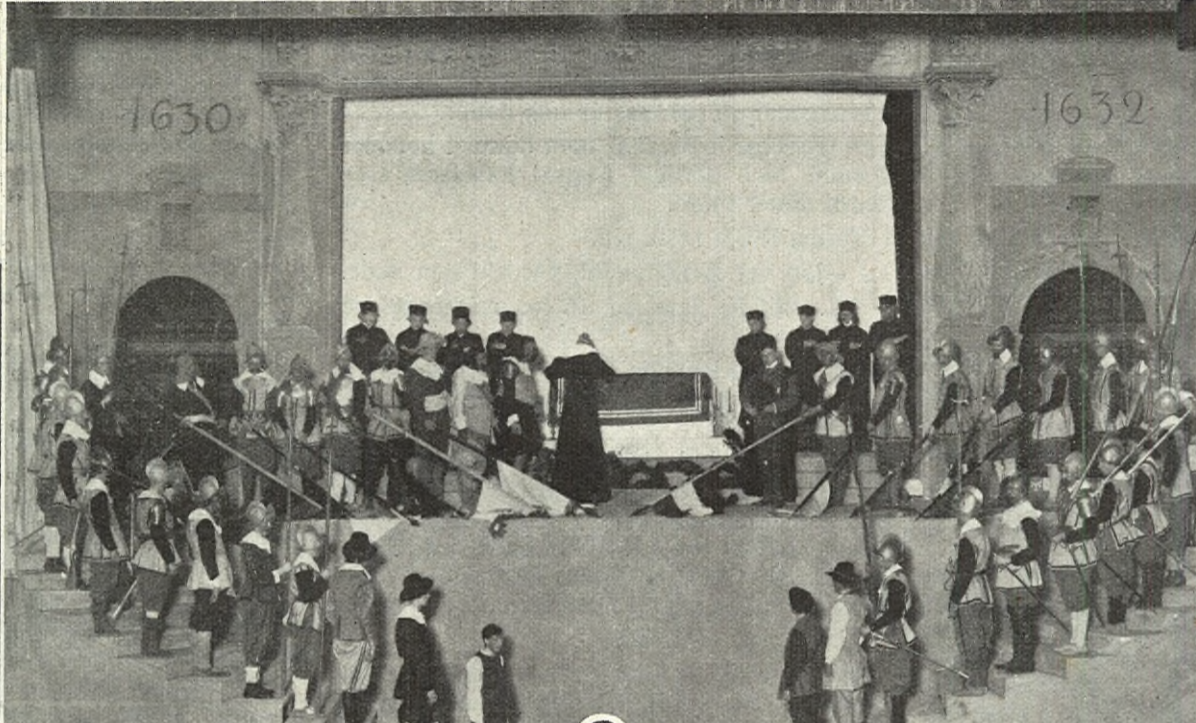
Gustaf-Adolf-spelen på Cirkus

DIREKTÖR
O. WENNERSTEN

REGISSÖR
T. CHRISTIERNSSON

1. Epilogen i Wittenbergs slottskyrka. Sorgehyllningen vid konungens bår. Omkring kistan de kvarlevande generalerna, präster och fanbärare. 2. Hr Nils Arehn som Gustaf II Adolf. 3. Fru Pauline Brunius som drottning Maria

Eleonora. 4. Kvartermästaren (Hr Larsson). 5. Ake Tott (Hr Cederlund). 6. Gustaf Horn (Hr Brander). 7. Johan Banér (Hr Brunius). 8. Lennart Torstensson (Hr H. Ranff). 9. Fältväbelen (Hr Ekman). A. Blomberg foto.

Den gamle som Gud hade glömt.

Berättelse af Sigurd v. Koch.

SEPTEMBER LAG BLÅ OCH skimrande öfver land och haf. Aspungen utanför den gamles stuga sken som rödsmält guld i solen. Bladen rasslade stilla. Ett och annat föll skälvande till marken eller på taket, under hvilket Adam Rurik framlefde sina sista ödeår.

Hvarför hade Gud glömt honom? Han var ju så förfärligt gammal. Hans ålder hade blifvit ordstäf. Han var öns äldste, det visste han själf och alla andra.

Nu önskade han döden. Lifvet hade på många år ej haft något att bjuda honom. Han bodde ensam, var stolt, hög. Han var nära de hundra.

Ibland tittade någon in till honom. Men det var inte ofta. Han ägde ingenting. Han lefde på slump.

Han önskade bara att få dö. Hvarför hade Gud glömt honom. När han kommit i håg alla hans anhöriga, hustru som barn, alla voro före honom ur tiden.

I dag var det söndag, stilla blånande septembersöndag. Den gamle satt vid sitt furubord och såg ut på de fallande aspladen. Fjården brusade blå där nedanför. Hvita segel styrde fram till kyrkan. Han skulle ha rott till kyrkan om det varit lugnt. Men han orkade inte så snart det blåste, det visste han. Sjön låg på i sundet. Ingen annan ville ro honom. Hans kläder voro icke för nya. De hade tjänat ut som han själf. Han satt och tänkte på hur han arbetat upp dessa jordbitar, som nu vuxit igen. Hans barn hade kommit till, vuxit upp och hjälpt honom. Många tunnor potatis hade de tagit ur bergmarken.

Men nu fick det växa och gro i stentäppan och guldtäppan, ty där fanns icke krafter längre. Maskros och tistel frodades, törnen stängde vägen och sorken gräfdde gångar. Bladen föllo alljämt, hvarfannat gult, hvarfannat rödt. De öfversta kvistarna voro bara. Snart var det hela kallt och grått.

— Det knackade på dörren.

Någon kommer, tänkte den gamle och vände sig om. Han blef förvånad. På söndagarna brukade aldrig någon besöka. Det knackade igen. Men gubben kom sig ej för att svara. Då gick dörren upp och en medelålders kvinna stod där. Hon bar en korg i handen.

— Hur kan farbror ha det i ensamheten, sade kvinnan, jag ville se in, för jag skulle i alla fall förbi, och här är en smula potatis, om farbror vill köpa.

Hon sade köpa, ty annars fick man honom aldrig att ta emot någonting.

— Tack för de, sade Adam Rurik. Hvad kostar'n?

— De är en kappe, så de blir 25 öre, svarade kvinnan.

Gubben tog mekaniskt åt fickan och sade sedan: — Blir pengar i morgon dag.

Han fömde potatisen i handfatet och återlämnade korgen.

— Ja trodde inte ja skulle få se henne igen. Tack ska hon ha.

— Farbror har väl hört att August Jonasson har vurti död?

— Nej, är August död, svarade gubben.

— Jo, han vardt död i natt, han. Ack, ack, han var ju gammal å sjuklier. Men Efraim är rask, han, fastän bortåt 95. Han blir yngre för hvar eviga dag.

Detta gladdde Adam Rurik. Ty Efraim Andersson var näst honom själf den äldste på platsen och hans särskilda vän. Så länge Efraim lefde, kunde han väl uthärda i jorredalen.

— Efraim och farbror ä ju som mors pojkar, skämtade den medelåldra kvinnan, korrekt som barn. Ni har ju båda låga med sköttar än så länge, å då går väl inte nöden på land. Hur gammal är farbror?

— Om ja de visste, svarade den gamle. Han skämdes att säga sin ålder för besökande. Han var så gammal att det började bli pinsamt att tala om år och dagar.

— Farbror ä hårdast, men däreft kommer Efraim och däreft August Jonasson, som vardt döder i natt.

Adam Rurik reste sig.

— Jag vet förhållandet, var allt han sade.

Så ställde han sig att tumma bordet en stund.

Då förstod kvinnan att hon borde gå.

— Må så godt då, farbror, sade hon och neg i dörren.

Den gamle lade haken på. Han önskade ej flera besök den söndagen. Nog visste han hur gammal han var ändå. Men potatisen var bra att ha. Han hade varit utan länge. Men betalas skulle den, ty han ville inte ta emot något af människor.

Tiden gick på kväll.

Den gamle Adam Rurik vandrade stilla omkring. Så gjorde han upp eld och kokade söndagspotatisen. Den var vacker och stor, riktigt finfina amerikanare...

Inne i stugan föll nu skymning. Septembersolen smekte de gråa väggarna ett ögonblick och kröp sedan under lakan i stora sparlakanssängen därborta i väster. Rasslet i asparna mildrade. Svalorna flögo lågt och bådade regn. Deras vingar blänkte ännu från västerskenet. Från den rostiga huskvarnaspisen hördes eld brinna. Amerikanerna kokade fridfullt och gubben rustade deras tilltugg. Ännu hade han en half-fjårding af saltfiscen i behåll. Med darrande händer tände han lampan. Där fanns minnsann ej mycket lysolja kvar. När den blef slut, fick han vandra i mörker igen. Det blef ett elände för honom. Ingen hjälp från höjden...

När han ätit tog han ned bibeln, som låg framför hustruns porträtt på byrån.

— Du gick före mej, du Anna Maria. Du har'et bra nu. Gör inte me hvarken fotogen eller saltströmming. Har hva du tarfvar till evärdeliga tider...

Den gamles ögonbryn krökte sig samman. Det gulhvita skägget gick i vågor. Han tog porträttet som var inramadt och såg länge på det, satte det sedan tillbaka på sin plats och började läsa strofer ur bibeln högt för sig själf. Det brukade han ofta göra om kvällarna. Det hindrade ensamheten. Han slog upp den stora mässingsbeslagna boken på måfå. Det roade honom då att komma till oväntade ställen. Men han orkade bara läsa ett par verser i stöten. Han var inne i Obadja, när lampan sade godnatt. — Seså, då behöfver jag inte läsa mera, men det var ett rart ställe, lysoljan är slut, tack för i kväll...

Dagarna gingo och så blef det då en lugn kyrkosöndag. Men det var framme i november. Adam Rurik fick båt i sjön och började ro hel väg till kyrkan. Det var en smula kyligt. Men framme på planen framför kyrkan sutfö öns gamla som vanligt och språkade i solskenet. Där fanns ingen under sjuttio år. När Adam Rurik med rak hållning och vördnadsbjudande blick framträdde, re-

ste sig alla. Det var inte hvarje dag man såg öns äldste i Guds hus.

— Jag tänkte du skulle komma, eftersom det var så obegripligt vackert på sjön, sade en åttioåring, för i dag är det begrafning igen.

— Är de begrafning? sade Adam Rurik.

— Jo, gammelfolket dör unnan, ska ja säga. Siste september var det August Jonasson som kom i jorden. Nu ska Efraim Andersson samma väg. Ack ja, och i jorden ska vi alla. Men du lefver du, Gammel-Rurik.

— Jo, jag har hälsan som du ser. Jag blir som ett spenabarn fill sist.

Adam Rurik smålog bittert.

Kyrkklockorna började ringa. In låg de gamla. Arm i arm gingo de, stapplande, lutande. Men först gick Gammel-Rurik. Fastän äldst var han den rakaste. Han gick som en konung. Prästen mässade och sjöng...

— — — Många af församlingen hade somnat. Adam Rurik höll sig vaken. Han lyssnade med spänd uppmärksamhet och han sjöng med dånande röst i psalmen, så att alla vände sig om.

Så bars Efraim Andersson in. Hans barn och barnbarn hade kistan mellan sig. Hans hustru stod gråtande där bakom.

Alla följde tåget till grafven. När kistan var sänkt och kransarna lagda, stod Gammel-Rurik fram vid grafropen.

Alla förundrade sig. Den gamle var sig inte lik. Aldrig hade han sett ut på det viset. Han stod tyst ett ögonblick, aftog hatten och sade: Nu har du kommit fram, Efraim, och du bör tacka Gud fader i himlen för det. Du var ett år yngre än jag, Efraim. Men Herren tog dig och glömde mig. När du nu kommer inför tronen, så skall du fråga Herren, hvarför han inte ville ha mig. Säg till honom, ärones konung, att snart, snart vill äfven jag stånda inför honom. Och min redogörelse den skall jag lämna, och min bok den skall han få skärskåda. Ty jag har nu deklarerat fullt ut på denna jorden, och han får bjuda mig dit upp om han så vill eller ej. Säg detta till ärones konung, Efraim!

Han vände sig och satte på hatten. Folkets leder öppnade sig för honom. Med böjdt hufvud och böljande skägg gick han ned för kyrkbacken, steg i båten och rodde hemåt.

Vädret var allt framgent lugnt. Luften lyste klarblå.

När Adam Rurik kommit hem efter den långa rodden satte han sig ned att vänta. — Nu ber Efraim Andersson för mig, tänkte han, så kommer den gode Herren och tar mig.

Dagarna gingo.

Höstmörkret föll allt svartare öfver haf och land. December skred fram.

— Hvarför kommer inte Herren? tänkte den gamle.

Tiden släpade sig vidare. Och så stod julen för dörren.

— Öfver julen vill jag inte lefva, tänkte Adam Rurik.

Julen skred förbi.

Då ville han skjuta sig. Men han var för gammal till det. Han lade sig på sängen och ville inte äta — då dör jag kanske, tänkte han i förtviflan.

Men han dog inte. Ty då kom den medelåldra kvinnan med mat.

Han skulle visst aldrig dö. Ärones konung hade glömt honom.

Från scenen och estraden.

Axel Ringvall som Zevis i Kristallsalongens sommarrevy.

AUGUST STRINDBERG fick aldrig uppleva det sceniska framförandet af sin Gustaf Adolf, men han fick dock dö i medvetandet att detta stycke, som låg honom varmare om hjärtat än mycket annat af hans rika dramatiska produktion, inom kort skulle bäras fram af skådespelare, som med glädje åtagit sig uppgifterna, trots vanskligheten att agera på en cirkusarena.

Det är redan vanskligt att sceniskt gestalta en så fragmentarisk och af massverknings bestående skapelse som Gustaf Adolf, äfven med goda resurser — jag menar, om man hos oss kunde tänka sig en teater nog stor att ge rum för skådespelets militära scener i den utsträckning diktaren velat — och än mera problematisk ställer sig uppgiften, då de lokala förhållandena klyfva diktens bilder och stämningar, så att illusionen gång efter annan äfventyras.

Men tack vare de strindbergska replikernas kraft och lif samt enstaka sceners innerliga ton och blågula svenskhet gjorde skådespelet i stort sedt en rätt god verkan äfven på cirkus-arenan och framkallade lifligt bifall från den fulltaliga premiärpubliken.

De som öfver hufvud läsa Strindberg, och de äro ju legio, torde sedan länge känna hans Gustaf Adolf, hvarför något ingående på dramats litterära egenskaper skulle bli en öfverloppsgärning. Vi veta alla att Strindbergs subjektiva kynne färgar hans diktning samtliga personligheter, och Gustaf Adolf utgör intet undantag. Man förnimmar hela tiden diktarens egna själsstämningar och vingslagen af hans tankes spanande fåglar, medan häfden får stå tillbaka.

Herr Arehn uppbar förträffligt titelrollen, både apparition och spel gäfvö bilden af den guldblonda hjältekonungen, och scenen vid Lützen fick öfver sig en grandios stämning tack vare den must, värme och bredd konstnären inlade i sitt spel. Fru Brunius var strålande i drottningens roll, och den mjuka kvinnlighet, hvarmed diktaren utrustat henne, betonades fint och äkta. Samtliga generalerna utfördes af goda skådespelare, hvarför deras scener fingo en dramatisk färg, som i mycket öfverskyldes hvad som felades af lif och sanning i massornas strategiska rörelser. Axel Oxenstiernas lilla, men vackert skrifna roll, f. ö. skådespelets allra bästa parti, utfördes konventionellt af hr Ståhl, hvars röst och temperament ej på långt när utfyllde figurens stora linjer.

Regisvårigheterna måste som sagdt vara betydliga i fråga om ett stycke som detta, och blott en konstnärlig regissör kunde här ha nått fram till resultat motsvarande diktens mårgfulla taflo. Hr Tor Christiernsson hade otvifvelaktigt gjort allt hvad han måktade, men ej hvad stycket kräfde. Totalintrycket blef emellertid relativt godt, och det få vi vara nöjda med... tillsvidare.

På Djurgårdsteatern har sommarsäsongen börjat under mycket gynnsamma förhållanden. "Allt för firman!" af Maurice Hennequin är en verkligt rolig fransk fars. Att den är mycket parisisk gör ingenting — vi stockholmare gå ju omkring i Paris som i våra egna rum... konstigare är det inte, ack nej! Och hvarför skulle då ej en damskräddare vid rue de la Paix, som förvrider hufvudet på kvinnorna, under det han komponerar deras dräkter, kunna bli ett ideal också på Djurgårdsteatern? Nu är han det i hvarje fall. Tenorer och damskräddare utgöra det täcka könets förnämsta njutningsmedel, utan hvilket Eva-döttarna skulle falla ihop som tömda gummiballonger.

Den tjusige damskräddaren, om hvilken här är fråga, heter Pessac, profvar alla dagar utom onsdagar, då firman absolut ej får räkna på hans medverkan. Hvad han har för sig om onsdagarna, ja, därom kan ni erhålla upplysning på Djurgårdsteatern.

Herr Käges pigtjusige damskräddare förtjänar en sommarglad anmälares bästa rekommendation. Äfven alla de öfriga rollinnehafvarne, manliga såväl som kvinnliga, ha godt grepp

på sina uppgifter, kanske dock med undantag för herrar Blomstedt och Sonnander, firmans chefer, hvilka tyckas föreställa sig att rue de la Paix är det samma som Storgatan i Trosa.

Skansens sommarteater spelar också i år "Värmlandingarna". Det klassiska folkstycket, det värdade utförandet och den fagra scenen anbefallas på det lifligaste.

Om Kristallsalongens Norlander-revy "Stockholms-greker" behöfver ju ej sägas något ondt, eftersom premiärpubliken energiskt fastslog, att detta nya opus af Stockholms nationalskald blef en ny lager kring skaldens skinande finningar. Ej vilja vi spruta ättiksyra på dessa lagerbärsblad, ej göra Axel Ringvall ledsn i Kristallsalongen, han som är så glad på Oscarsteatern.

Alltså: valuta bekommen som härmed reverse-ras af

ARIEL.

Litteratur.

Karl Wählin: Ernst Josephson.

En minnesteckning.

VERIGES ALLMÄNNA KONSTFÖRENING uppdrog 1910 åt Karl Wählin att utarbete en minnesteckning öfver Ernst Josephson.

I april 1911 utkom första delen, som behandlar hans ungdom, uppväxt- och studietid fram till 1879, och jämnt ett år senare den andra och sista delen. Som ett vackert erkännande för det sätt, hvarpå Wählin fullgjort sitt uppdrag, kan den med beskrifvande förteckning försedda numerade lyxupplagan betraktas, som P. A. Norstedt och Söner utsändt i bokhandeln samtidigt med senare delen af den ursprungliga upplagan.

En tacksammare och mer fängslande uppgift än en minnesteckning öfver Josephson har vår svenska konst knappast att erbjuda forskaren. Men ofta äro de tacksammaste uppgifterna de mest kräfvande. Och Karl Wählin har inte lämnat någon möda ospard att samla, genomgå, ordna och sofra det rika material, som konstnären släkt och vänner ställt till hans förfogande. Det är i främsta rummet på Josephsons talrika bref till anhöriga och kamrater Wählin bygger sin flärdfria och samvetsgranna skildring af hans lif. Det är Josephson, som talar, och vi märka knappst den säkra hand, som lägger allt till rätta för oss och låter oss följa konstnären år efter år på hans många och långa resor i Norge, Frankrike, Holland, Italien, Spanien och åter Frankrike med korta afbrott i Sverige fram till hans sista resa hem som bruten man. Och ur dessa bref kunna vi i första hand läsa ut Josephsons konstnärliga utveckling. I Holland studerar och kopierar han sin förste store lärare Rembrandt. I Italien stannar han hänförd inför Rafael och Tizian. Spanien är för honom Velasquez' land. Josephson var i viss mening eklektiker, genom de gamla mästarna framför allt kolorister som Rembrandt och Velasquez söker han sig fram till allt större klarhet, ursprunglighet och personlig kraft. Hur olika mot kamraterna, som alla i Paris mottogo de intryck, som blefvo af afgörande betydelse för deras utveckling. Var det underligt om en så äkta revolutionär som Rembrandt gaf hans opposition mot konstförhållandena här hemma djupare färg än kamraternas, om Josephson med de stora mästarnas konst i blodet genomskådade den konstnärliga halfmesyr, som utmärkte Förbundets politik? Vildfågel får flyga ensam, åtminstone har det alltid varit så hos oss. Och Josephson utträdde ur förbundet, men kvarstod som opponent. Den brist på förståelse han un-

der de senare åren rönt från kamraternas sida både i sin konst och sin oppositionssträfvand gav säkert hans känsliga natur djupare sår än den missakning, som gång på gång mötte honom från officiellt håll både här hemma och i Paris. Vek, öm, lätt sårad, sjukligt misstänksam och misströstande om allt, ensam med ett aldrig stilladt behof af vänner och sympati, missförstådd i sin sträfvan och dyster till döden bröts han af sjukdomen. I ett fängslande bref till Richard Bergh skrifvet kort före utbrottet, genialiskt djupt pessimistiskt och brustet på samma gång kastar han ned följande vackra och öfvermodiga strof:

När klockorna ringa med sorglig låt,
då är det slut på klagan och gråt.
Då har ett blödande hjärta, som slog
fått nog —
fått mer än nog!

Snart hade det blödande hjärtat fått nog, om det också fick vänta länge på klockklangen.

I kompromissens gyllene tid och relativiteternas värld lefver man inte ostraffadt på och för det absoluta, det fick Josephson bitert erfar.

Wählin har strängt hållit sig inom minnesteckningens ram, och hans framställning är definitiv endast hvad det biografiska angår. Vid den kritiska värdesättningen af konstnären nöjer sig författaren med antydningar. Annu sakna vi historiskt perspektiv för att kunna mäta värdet af Josephsons insats i vår svenska konst. Först då vi sett hvad den nya generationen bär i sitt sköte förstå vi rätt hvad han betydt och hvem han varit.

CARL DAVID MOSELIUS.

Karl XII:s död.

EN FACKMAN, KARL-XII:s-KÄNNARE och militär samtidigt, kapten Osvald Kuylenstierna, har i dagarna utgifvit ett arbete, hvars syfte är att för alltid göra slut på den gamla historien att Karl XII dog för lönnmördarkula vid belägringen af Fredrikssten. Mysteriet vid konungens död har som bekant föranlett upptagningar af hans lik och ännu i senaste tider sysselsatt forskare, som dock stannat vid stridiga resultat. Men författaren har helt visst rätt i att det ingalunda är likgilligt för oss svenskar, om storhetstidens siste hjälte föll i ärlig strid eller om han hade fiender och lönnmördare inom sitt eget läger. I det senare fallet skulle en outplånlig skam falla på hans omgivning och därmed på nationen.

Så långt en icke fackligt bildad kan följa kapten Kuylenstiernas bevisföring synes den bindande nog. Han redogör noga för belägringsskansens läge i förhållande till fästningen och visar hurusom just det faktum att kulan kommit från vänstra sidan, hvilket förut syntes så mystiskt, styrker antagandet att den aflossades från fästningen. Vidare förklarar han hur det kunde gå till att ingen redogörelse för konungens död genast uppsattes och för de egendomliga sammanträffanden, hvarigenom ryktena uppkommo och vunno fart.

Öfver hela framställningen hvilat trots dess lugna saklighet en nästan rörande stämning af kärlek till Karl XII. Att författaren icke ett ögonblick kan dölja hurusom hans hela hjärta bjudit honom att tro det han sedan tog itu med att bevisa, kan väl icke göra honom mindre vederhäftig.

Eremitaget.

En berättelse om två människor.
Af ERNST BLOM.

(Forts.)

NASTA MORGON LÅG MARIE Anne till sängs och ville inte gå ner till frukost. Maten bars upp till henne och om en stund kom fadern.

Han sade, att han borde åtala Roosenhielm inför rätten, men för skandalens skull ville han helst afstå. Hon hade dragit skam och vanära öfver familjen och huset och för att inte förhindra hennes giftermål med hennes kusin ville han låta bli att bringa saken till offentligheten.

Men hon skulle ögonblickligen bort, skulle till Stockholm och få uppfostran hos sin faster och bli konfirmerad där.

Hon fick inte stanna kvar här längre under hans tak — om ett par timmar skulle hon med vagn sändas till Stenberga. Maja skulle följa med, då mamsell var sjuk.

På Stenberga skulle hon invänta tillfälle att resa till Stockholm och det var så godt hon nu steg upp och gjorde sig i ordning för resan.

Sedan fadern gått ner, låg hon kvar och tänkte.

I Stenbergas gamla mörka och förfallna byggnad skulle hon inte kunna hålla ut. Men hon fick ju komma till Stockholm och där kanske se hovet och allt grant och härligt.

Men Magnus — hon ville och kunde inte lämna honom — han litade på henne och hon älskade honom. Hon sprang upp i en fart, klädde sig och skref ett par ord till honom.

Dessa ord voro inte många, där stod blott:

”Min Hjertas Kung!

Allt är upptäckt. Fader är vred. Jag skall om et par timmar sändas till Stenberga för att invänta tillfälle att resa till Stockholm till Faster Nora. Allt måste vara slut mellan oss. Tack för all din Godhet! Gud vare oss nådig!

Din M—e.”

Knappt var brevet färdigt, förrän en piga kom för att hjälpa Marie Anne med packningen. Hon orerade öfver hur tråkigt det var, att Marie Anne skulle resa och hur tomt det skulle bli efter henne och som en nyhet berättade hon att Erik försvunnit med sin häst och sin karriol utan ett ord.

Marie Anne hörde likgiltigt på allt hennes prat, men hennes tankar voro på helt andra håll. När inpackningen var färdig och hon kom ner, stod redan vagnen framför trappan och gamla Maja, som för länge sedan fått afsked efter nära sextioårig tjänst men kallades ”fram” vid särskilda tillfällen, vid festligheter, barndop och begrafningar, hon satt i vagnen.

Majoren var kort i talet och frågade om Marie Anne ville äta, innan hon reste. Hon ville ingen mat ha, men bad att först få säga farväl till sina blommor och detta beviljades henne. Så gick hon rundt under bevakning af fadern.

Hon tog körsbärsträden i hand, liksom äppelträden, många hvita eller skära blommor hade de inte kvar. Hon strök öfver munklufvornas och riddarsporrarnas blad där blomstänglarna ännu ej nått upp öfver grönskan, hon nickade åt tulpanerna, som länge sedan mistat sina granna kalkar och pingstliljorna, som voro utblommade och liknade grästufvor, hon gick till rosenkvartret och tog farväl af alla rosenknopparna, som hon älskade men nu inte fick se utveck-

las, och hon ville säga farväl till syréerna vid flygelgafveln och till blommorna, hon planterat omkring stenkulan. Där passade hon på att stoppa brevet under den runda stenen och så steg hon med ett sorgset ansikte upp i vagnen.

Hennes far steg upp efter och lade försiktigt ett paket vid sin sida. Marie Anne såg förvånad på det, det hade en så underlig form — så förstod hon att det var ett par laddade ryttarpistoler.

Vagnen rullade öfver grusgården ut genom porten och mellan ladugårdshusen in i den långa allén och där vid grindstugan svängde den åt höger ut på stora landsvägen.

Då såg Marie Anne mellan grönskan i allén, som under ett grönt hvalf, sitt gamla fädernehem: ett långt och lågt envånings trähus med brutet tak och måladt med röd färg.

Då kunde hon inte längre stå emot. Hon böjde sig fram mot gamla Maja, som satt midt emot, och brast i gråt med hufvudet nedborradt i hennes knä.

IV.

Stenberga var en af de gårdar som tillhörde major Gyllenlås och den var belägen ungefär en half mil ifrån Stora Ullgård.

Gården var utarrenderad, men hufvudbyggnaden och trädgården stodo till majorens föfogande. Huset var ett gammalt grått trähus i två våningar, förfallet och mörkt. Rundt om låg en nu ovårdad trädgård med gräsbeväxta gångar och mossiga fruktträd, nedanför låg ån, som slingrade och buktade sig mellan sina vassar. Vid ena sidan af gården var utkanten af en stor skog och vid den andra sidan en rullstensås, som gick fram till kyrkan och prästgården, annars rundt om låg slätten endast afbruten af gårdar och små skogsdungar.

Marken var full af sten och därifrån hade gården en gång i tiden fått sitt namn. Ingen hade bott i det stora huset, sedan Marie Annes farmor dog.

Gamla hennes nåd Gyllenlås hade haft gården som änkesäte och allt stod kvar, som hon lämnat det.

När Marie Anne kom in i huset, blef hon genast mörkrädd, allt såg så mörkt och tungt och dystert ut. Visserligen hade hon varit där förr, men det var många år sedan och alla möbelöfverdrag hade nu urblekts och sågo sjaskiga ut, gardinerna hade fått hål och tjocka lager med flera års damm och spindelväf täckte allt.

Majoren reste tillbaka med vagnen sedan han mellan fyra ögon noga instruerat Maja, och när vagnen med matvarorna och koffertarna kommit började hon, Marie Anne och en piga från arrendatorns att skura och göra i ordning i ett par rum en trappa upp.

Detta kryade upp flickan och hon fick en känsla af ett eget hem. Här kunde hon styra och ställa alldeles som i sitt dockskåp. Därhemma måste hon ju vara far och mamsell underdånig och de tälde aldrig, att en enda sak rubbades från sin plats. Här hade hon fria händer och kunde styra och ställa som hon själf önskade.

Det blef ett skurande och ett tvättande och borstande och dammande och ett sökande i gamla skåp och garderober. Marie Anne fann allt möjligt trefligt i skrubbar och kyffen och hon ville absolut inte höra talas om, att endast två rum skulle göras i ordning — hon ville ha hela huset.

Hon ville äta nere i salen bland de tunga möblerna, där väggarna voro klädda med gobelänger i svart, brunt och gult föreställande jaktscener och underliga landskap med stora trädrötter och forsande bäckar

under hvälfda stenbroar, och hon ville dricka sitt té i salongen en trappa upp, där väggarna voro hvita och indelade i rutor med påmålade klumpiga ornament. Hon ville ha sitt lilla kabinett, rummet med de rosafärgade väggarna, sitt toalett- och påklädningsrum och som sängkammare hörnrummet där uppe, alldeles som grefvinnan har det i romanerna.

Hon brydde länge och väl sin hjärna öfver hur hon skulle använda den gula salen i bottenvåningen, men hon beslöt att gömma det problemet till litet längre fram.

Hon mindes sina lekar med statfolkets barn på Stora Ullgård, där de ute i hagen gjorde en lekstuga. De afdelade ”rummen” med gärdesgårdstörar, och en bräda lagd mellan två stenar blef en ”bekväm soffa”. De bakade bröd och kakor af lera och krita, men det allra värsta var, att de allesamman ville vara handelsmannen.

Hon smålog nu vid tanken på dessa primitiva barnligheter som åt ett öfvervunnet stadium och så släpade hon samman stolar med blekt och trasigt öfverdrag och draperade trasiga gardiner i sköna festoner framför fönster, där de små gröna rutorna voro utslagna eller spräckta, och hon kände sig som en drottning i sitt kungarike.

Ett oljefärgsporträtt, föreställande en herre i svart rustning öfver ett gult kyller och med stripigt svart hår, ville hon absolut ha flyttadt till sitt kabinett. Det skulle vara hennes Armfelt, som hon beundrade så mycket från Magnus’ beskrifningar.

Ingen skulle troff henne om en sådan kroppsstyrka. Hon släpade gamla tunga möbler från det ena rummet till det andra, hon flyttade gamla mattor, som inte varit vädrade eller piskade på nära tjugo år — hon var rent outtröttlig i att styra och ställa.

När gamla Maja eller arrendatorns piga sade ”snälla fröken, det där skall tvättas först eller borstas eller lagas,” svarade hon alltid ”de’ ha vi tid att göra se n”.

På kvällen bad hon Maja tända vaxljusen, oaktadt gumman förklarade, att de ej hade med annat än några talgljus och att tranan, som länge sedan var kommen, borde bära ljus i säng, åtminstone skulle man ej slösa med lyse under årets ljusaste nätter. Marie Anne fick inte sin vilja fram därvidlag. Men i gengäld fick hon dricka sitt té uppe i salongen och i äkta koppar. Hon tyckte, att gamla Maja var dum och att hon här åtminstone kunde få göra, som hon ville. Hon ville absolut inte längre bli behandlad som ett litet barn och hon relade sig öfver, att Maja alltid såg på hennes möbleringslusta med ett småleende.

Men så tog naturen ut sin rätt och Marie Anne kröp in i sin farmors gamla paulun, efter allt dagens arbete och slit, och med hufvudet på den mjuka kudden tackade hon Gud, som gjort henne till grefvinna eller prinsessa eller drottning eller hvad det var öfver detta slott, och i sin inbillning seende rader af bugande lakejer i pudrade peruker och hvita strumpor på den murkna och knarrande trappan dit upp glömde hon hela världen, både sitt gamla hem och faderns vrede och Magnus och Stockholm och hela härligheten.

Det fanns många spökhistorier om Stenberga gård liksom det finns om nästan alla gamla herrgårdar, men Marie Anne hade nu inte tid och intresse att tänka på dem alla, därför sof hon lugnt och godt och när hon uthvilad vaknade nästa morgon, hade hon klart för sig, att den gula salen i bottenvåningen skulle användas till balsal.

(Forts.)

Wettergren's
KAPPOR
&
KOSTYMER

BÄSTA SNITT.
OMSORGSFULLASTE ARBETE.
PRIMA TYGER —
& TILLBEHÖR.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT

finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos

A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och
Hafremjöl

Gyllenhammar
Känner ni trötthet, behöver ni krafter, åt hvarje frukost **GYLLENHAMMARS** pat. Hafregryn och Hafremjöl — tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 16—22 JUNI 1912.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; wienschnitzel med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med hvetebrönsgröter. Middag: Consommé Celestine med färserade pannkakor; hamburgerbringa och tunga med legymer; marmeladpudding med vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt hamburgerbringa med potatismos; mjölk; kaffe eller te. Middag: Stekt kalfbog med spenat; brylépudding.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; oxtunga (rester från söndag) med brun kappissås och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ugnstek gädda med champinjonsås och potatis; krämgröt med mjölk.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekt sill med grädd och lök samt potatis; kaffe eller te. Middag: Grytstek med potatis. pressgurka och lingon; rabarberkompott med vispad grädd.

TORSdag. Frukost: Smörgåsbord; fläskomelett; mjölk; kaffe eller te.

Middag: Grönsoppa med mjölk; väfflor med sylt.
FRÉDAG. Frukost: Smörgåsbord; delikatessill med potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pirog på lax; krusbärskräm med mjölk.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med stufvad spenat; sagosoppa.

RECEPT:

Consommé Celestine (f. 12 pers.). 40 gr. tapioka, 1 1/2 kkp. vatten, 2 1/2 lit. klar consommé, salt, kajenn. Garnityr: 1 msk. fint hackad gräslök, färserade pannkakor.

Beredning: Tapiokagrynen få koka i vattnet, tills de äro klara, då de vridas genom muslin och afredningen hålles i consomme, som därefter får koka upp och afsmakas med kryddorna. De färserade pannkakorna tagas ur med ett rundt mått till kakor (omkr. 2 cm. i diameter), vilka läggas i soppskålen tillika med gräslöken, och den heta consomme hålles öfver.

Färserade pannkakor (f. 12 pers.).

Pannkakor: 60 gr. mjöl, 1 kkp. grädd, 1 kkp. mjölk, 1 ägg, 1/2 tsk. salt (3 gr.).

Till pannan: 1/2 msk. smör (10 gr.).

Färs: 150 gr. benfritt höns- eller kalkkött, 1 tsk. salt (5 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 ägg, 1/2 msk. mjöl (5 gr.), 1 1/2—2 dcl. tjock grädd, 1 tryffel.

Beredning: Mjölet siktas i ett fat, grädden, mjölken, ägget och saltet tillsätts. Smeten vispas, tills den blir jämn och utan klumpar och får stå ett svälla 2 tim. Färsen beredes på vanligt sätt. Pannkakslagen upphettas långsamt, smörjes med smör och af smeten gräddas 3 pannkakor, som läggas på plåt och bredes öfver med ett tunt lager färs. De läggas ofvanpå hvarandra, det öfversta lagret skall vara färs, som beströs med finhackad tryffel. Anrättningen sättes in i ordinär ugnsvärme 10—15 min. eller tills färsen är gräddad, hvilket pröfvas med en vispsticka.

Kokt färsk oxtunga (f. 8—10 pers.). 1 oxtunga, vatten, 3—4 msk. salt, 10 hvitpepparkorn, 2 nejlikor, 1 morot.

Beredning: Tungan putsas och får ligga i vatten ett par tim., sättes på i kokande vatten, som bör stå nått och jämt öfver den, skummas väl och kryddorna samt den ansade moroten läggas. Tungan får sakta koka 2 1/2—3 tim., eller tills skinet lätt kan dragas af. Sedan skinet är afdraget, lägges den åter i spadet för att hållas varm, tills den skall serveras. Tungan skäres på snedden i 1/2 cm. tjocka skifvor, hvilka sammanläggas, så att tungan vid serveringen ser hel ut på fatet. Garneras med persilja eller stufvade grönsaker eller ock med någon säs, såsom brun champinjon-, murkel- eller olivsås samt potatis.

Rester af kokt tunga kunna skäras i skifvor, doppas i ägg och stötta skorpor samt stekas i smör.

De kunna äfven serveras i brun kappissås, som beredes af 4 dcl. kött-sky, 1—2 msk. mandaminmjöl, 1 msk. fint hackad kappis, 1/2 msk. madera, salt, socker. När såsen kokat 5 min., läggas tungskifvorna och få koka 5 min. Serveras med brynt potatis som frukosträtt.

Marmeladpudding (f. 6 pers.). 250 gr. marmelad eller tutti frutti, 70 gr. smält smör, 4 ägg, 4 dcl. grädd, 3/4 dcl. stötta skorpor, 40 gr. stötta biskvier, 1/2 tsk. firrifvet citronskal. Till formen: 2 dcl. strösocker, 2 msk. hett vatten.

Beredning: Sockret smältes i en stekpanna, vattnet tillsättes, och därmed beklädes en eldfast form. — Marmeladen röres väl med smöret. Äggulorna vispas med grädden och blandas med de stötta skorparna och biskvierna. Äggblandningen tillsättes i marmeladen, litet i sänder, och massan omröres väl. Sist nedskäras försiktigt de till hårdt skum slagna äggwhitorna. Massan fylles i den beklädda formen och puddingen gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 tim. Serveras varm eller kall med vaniljsås.

Stekt kalfbog (f. 6—8 pers.). 2 kg. kalfbog, 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 4 färska eller 1/2 hg. torkade äpplen, 3 msk. smör, 3/4 lit. kokande buljong eller vatten.

Beredning: Köttet torkas med en duk, urviden i hett vatten. Bogbladet utskäres försiktigt och hugges i bitar; därpå kokas buljong att späda steken med. Köttet ingnides med kryddorna och fylles med de skalade och i skifvor skurna färska äppelna eller ock med de väl sköljda ringäppelna samt hopsys. Det stekes därefter i ugn eller gryta. Serveras med kokt potatis och afredd säs, tillsatt med grädd.

Kalfbogen kan äfven fyllas med färs och stekes på samma sätt.

Brylépudding (f. 6—8 pers.). 6 äggulor, 40 gr. socker, 1/2 lit. gräddmjölk, 1/2 stång vanilj, 3 äggwhitor. Till formen: 3 dcl. socker (255 gr.), 1/2 dcl. vatten.

Beredning: Brylépudding blir bäst om den beredes dagen innan den skall serveras. — Sockret kokas med vattnet, tills det är torrt, då det omröres tills det åter blir flytande och har vacer ljusbrun färg. Något af sockerlagen hålles i en pajform, som vändes rundt, så att lagen täcker både botten och sidorna. — Den öfriga sockerlagen spädes med hett vatten och serveras som säs till puddingen. — Äggulorna röras med sockret 20 min. Gräddmjölken (2 dcl. grädd, 3 dcl. mjölk) kokas med vaniljstången omkr. 5 min. och tillsättes de rödda äggulorna under stark vispning; vispningen fortsättes, tills krämen är kall, då vaniljstången borttages och de till hårdt skum slagna äggwhitorna nedskäras. Krämen hålles i den beklädda formen, och puddingen får koka i vattenbad i ordinär ugnsvärme omkr. 1 1/2 tim.

Den får stå i formen till följande dag, eller tills den är fullkomligt kall. Uppstjälpes och serveras med den öfverblifna brylésåsen.

Ugnstek gädda (f. 6 pers.). 1 gädda på 1 1/2 kg., 1 msk. salt (15 gr.), 1/2 ägg, 2 msk. stötta skorpor, 80 gr. smör, 3 dcl. kokande buljong, 1/2 dcl. hvitt vin.

Beredning: Gäddan fjällas och rensas, huvudet får sitta kvar, men befrias från gälarna. Den ingnides med saltet och får ligga 1 tim., hvar efter den torkas väl, doppas i det uppvispade ägget, beströs med stötta skorpor och stekes i ugnen omkr. 1/2 tim., under hvilken tid den ofta öfveröses med vinet och buljongen. — Serveras med champinjonsås och pressad potatis. — Om så önskas kan gäddan skäras i filéer och huvudet, ryggen samt skinet skäras bort (på detta kokas då buljong att späda fisken med), hvarefter fisken stekes på samma sätt. Stekt gädda kan äfven serveras med äppelmos.

Gädda kan äfven rökas i ugnen, särskild »rökplåt» finnes nu i handeln.

Krämgröt (f. 6 pers.). 3 msk. smör (60 gr.), 1 lit. vatten, 2 dcl. hvitemjöl (1 hg.), 1/2 msk. salt (8 gr.), 2 tsk. socker (10 gr.), 2 äggulor.

Beredning: Två msk. af smöret smältes i en kastrull, mjölken ihålles, mjölet ivispas, och gröten får under rörning koka 15 min. Kryddorna och de uppvispade äggulorna tillsätts och gröten får sjuda. Sist röres resten af smöret och gröten serveras med grädd, mjölk eller saftsås.

Herrar Annonörer

torde beakta, att de genom "IDUN" träffa den stora burgna och köpstarka publiken öfver hela landet och främst de vid alla uppköp allena-rådande **husmödrarna**. Att Idun står oberörd af konkurrensen mellan öfriga illustre-rade veckotidningar ha vi nu fått ett nytt bevis på i den betydande ökning vår upplaga i år erhållit.

Offertter lämnas och förfrågningar besvaras omgående af **IDUNS ANNONSKONTOR.**

Det förlösande ordet i

villervallen af olika namn på munvatten är obetingadt "Azymol" med vätesuperoxid. Framstående kända läkare infoga de utmärkta egenskaperna hos F. Paulis "Azymol".

Världsberömda.

SINGER C:o

SYMASKINS AKTIEBOLAG

Filialer på alla större platser.

En föga kostsam dryck

hemmastadd å de finaste frukostbord:

VAN HOUTENS CACAO

banbrytaren i cacaobranschen,
världsmarknadens ledande märke.

Prenumerera på Idun!

Ansjovis i Ostronsås

Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

Rikhaltiga variationer. Begär prisk. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Mästersamuelsgatan 38, STOCKHOLM.

Jernbaneforbindelser:

Til Kristiania, 13 timer fra Stockholm,
7 timer fra Göteborg, 13 timer fra Malmö.

Fra Kristiania bekvemme jernbaneforbindelser til Gudbrandsdalen og Valdres, hvor udmerkede turisthoteller.

BERGENSBANEN

(Kristiania—Bergen)

fører gjennem landets mest storslagne höjfelandskaper og danner hurtigste adkomst til Vestlandets fjorde. Togene fører spisevogner og utsigtsgogner. Kjøretid 12 timer. Til Trondhjem, 23 timer fra Stockholm, 15 timer fra Kristiania. Brochurer og oplysninger ved "Trafikdirektøren, Norges Statsbaner", Kristiania.

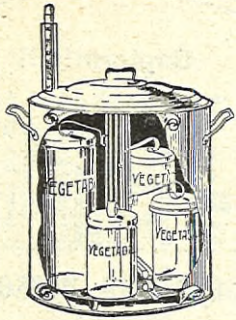
Köp
Schweizer
Siden

Begär prof på våra nyheter för våren och som-maren till klädningar och blusar: Foulards, Voile, Crêpe de Chine, Rayés, Eolienne, Mousseline 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom broderade blusar och klädningar i batist, ylle, lärft och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Vegetabil.

Inkokningsapparat af extra tjock dubbelt förtenat plåt. Komplet med insats och termometer men utan burkar **Kr. 10.50.** Priskurant & burkar på begäran. Tills landsorten mot efterkräf. **A.-B. NORDISKA KOMPANIET, Köksafd., Regeringsgat., Stockholm.**

dag att servera vid småbord. Intrycket blir då förfelat och man åstadkommer med sin möda ej det man borde. Är det omöjligt att göra två middagar eller att aptera ett större rum till matsal? Men skall ni ha småbord bör värden sitta vid ett och värdinnan med hedersgästen vid ett annat. K.

Nr 133. I en konsthandel; försök hos Hallins eller Hultbergs. K.

Nr 134. Om »ungt par» ej nödvändigt behöver bo inom själva staden, så sök först skaffa ett Egnahem i storstadens omedelbara närhet och därigenom få det trefligaste hemlivet. Vänd er till »Mellersta Sveriges Egnahems-Aktiebolag, Kungsgatan 49, Stockholm, som försäljer tomter och egnahemsområden, lämpliga för alla samhällsklasser och dessutom har några bebyggda ställen från 3,000 till 10,000 kr. A.-B. Hem på Landet, Vasagatan 36, Stockholm, förmedlar egnahemsållan och byggnadsållan. Berta.

I storstad då årlön af kronor 2,000 skall fördelas till föda, hyra, kläder m. m. bör man beräkna minst 75 kr. i månaden för mat, (enkel husmanskost), hyra för lägenhet om två rum och kök 40 kr. i månaden, ved, lyse, kokgas och tvätt lägst 20 kr. i månaden, blir således cirka 31,70 i månaden öfver till kläder. Mai måste då sköta sitt hushåll själf med största sparsamhet. Fins ej råd att hafva jungfru, möjligen passflicka å 5 kr. månad. Skall därtill skatter, lif försäkringar, litet förströelse m. m. be-

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

ANSPRÄKSLÖS GUVERNANT, musikalisk och fullt kompetent att undervisa större flickor i vanl. skolämnen och språk samt musik, sökes 1:sta sept. till landegendom i södra Sverige. 2 läxlag, äldsta 5:te klass. Upplysning med lönepret. och foto. sändes märkt »H. H., Iduns exp.

PÅ HERRGÅRD i Värmland önskas till 1 juli en frisk, barnkär, snäll och villig flicka af god familj att biträda vid värden af tvänne barn, 3-1½ år gamla. Kunnsighet i sömnad önskvärd. Jungfru finnes. Svar under adr. »Familjemedlem», Segmon.

A EGENDOM, trakten af Sthlm, godt hem för läsare undervisningsv., musikalisk lärarinna plats; tre elever 10, 8, 6 år. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, 1 tr. ö. g., Sthlm.

I SÖDERMANLAND, samhälle, liflig trakt, godt hem där tjänare finnes, får bildad, hushållsvan flicka, kunnsig i matlagning o. s. v. plats som hushållsfröken. Medlem af familjen. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, 1 tr. ö. g., Sthlm.

BARNFRÖKEN, barnkär, van att sköta småbarn, önskas för 2 barn om 3 år och 3 mån. Bör vara kunnsig i sömnad samt villig deltaga i städning och andra inom ett hem förekommande göromål. Jungfru finnes. Svar med betyg, foto., ålder, löneanspråk till »Ingeniörsfam. i Nerike», Iduns exp. f. v. b.

ELEV i barnavård antages å Lindmans förlösningshem, Hornsgatan 68, Sthlm.

BILDAD FLICKA erhåller 1:sta juli plats att sköta barn- och hushållsfrusysslor, utom skurning, i ämbetsmannafamilj. Svar till »E. B., Iduns exp.

SKÖTERSKA. En verkligt god och anspråkslös flicka, ej under 30 år, får plats 1 juli som sköterska för en gammal dam, sängliggande af ålderdomssvaghet. Svar till Fru Hilda Haglund, Grängesberg.

INFÖDD TYSK Kindergärtnerin eller bonne med små pretentioner sökes under de tre somarmånaderna till två flickor. Liflig badort i Blekinge. Svar till »Blekinge», Iduns exp.

talas, måste Mai inskränka sig med att hyra treflig dublett. Fins ju trefliga lägenheter å 1 rum och kök med spisel inbyggd i kakeugn i köket. Kan så köket lätt afdelas medels en treflig skärm och äfven användas som sofrum för att ej behöfva bädda i bästa rummet, hvilket kan möbleras som för-mak. Vill Mai inskränka sig sålunda, i annat fall uppskjut bröllopet tills större resurser ernås. Hedvig.

Nr 136. »Elisabeth» rådes att sända in sina skisser till »Hermod's Korrespondensinstitut», Malmö, och låta »Tecknings- och Konstmålningsskolan» där först pröfva edert arbete. Efter resultatet häraf ger nog det alltid tillmötesgående institutet de råd och upplysningar ni behöfver. Möjligen kan ni också vända eder till något vykortsförlag. Berta.

Till affärerna, där vykort säljas. Sätt så en vers på eller lät mig leverera sådana till jul. En ung dam och undertecknad gjorde så i julas och det gick syberbt. Där kunde inte göras så många kort som beställdes. Börja redan nu att beställa bort korten till affärerna. afsedda att lämnas till jul. Affären kan inte ta mer än 10 å 12 öre de säljas, så ni får vara billig. Min adress å redaktionen. Ebon.

Vänd eder till Carl Nilssons Ijustrycksanstalt, Stockholm O. Dieselbe. (Forts.)

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

A. — a har visserligen rätt i att kalla skvallret ett farligt gift men orätt då hon tror att man med någon verkan kan utfärda ett upprop mot detta älskade njutningsmedel som människor använda fullt medvetna om dess farlighet.

En m. o. r. Hvarför ställa nöja er med att sjunga för er lilla dotter de dikter, som ni tillägnat henne.

J. H.—r. Er dikt är känslig, men vi ha ej plats.

Maja. Vi förvåna oss en smula öfver att ni icke anser det »värdigt Idun» att publicera omskrifna annonser. Skulle ni vilja säga oss hvar i detta fall gränsen går mellan det värdiga och ovärdiga? Otvifvelaktigt vore det mest diskret af oss att inte alls komma ut.

EN ORD. FLICKA af god familj, ej för ung, anspråkslös, frisk och med jämt lynne önskas snarast som husm. säkra hjälp i ett hems skötande i större stad, där duktig jungfru finnes för gröfre görom., vana i enkl. sömn. och all sorts lagning nödvändig. Trefl. bostad. 3 barn, yngsta 12 år. Svar, betyg, foto., löneanspr. till »Familjemedlem», Ner. Alleh., Örebro.

Sjuksköterskebefattningen å Alghults fattiggård sökes hos under-tecknad senast den 20 juni 1912. Kompetensfordringar: aflagd sjuksköterske-examen samt väl vitorad praktik. Löneförmån 450 kr. kontant, fritt vivre, fri läkarvård och medicin samt 1 månads semester. Närmare upplysningar lämnas beredvilligt. Alghult i maj 1912. VICT. HOFFMAN, Ordf. i Fattigvårdsstyrelsen.

Vid Avesta kommunala mellanskola fyra ordinarie ämneslärarebefattningar, manliga eller kvinnliga, dock att en manlig lär. förordnas till rektor, nämligen en befattning i var och en af följande ämnesgrupper: 1) kristendom, historia, modersmål, 2) modersmål, geografi (jämfte ett annat ämne), 3) tyska, engelska, 4) matematik samt fysik och kemi eller event. biologi, samt en lärarebefattning i teckning, manlig eller kvinnlig, tillfälle till undervisning äfven i läroämnen. Kompetensvillkor, löneform., se kungl. kungörelsen d. 8 dec. 1911. Vederbörliga ansökningshandlingar, ställda till skolstyrelsens ordf. adr. Avesta, skola vara inlämnade före den 23 juni 1912. Styrelsen f. Avesta k. mellanskola.

Sjuksköterske-befattningen

vid Epidemisjukhuset i Torshälla är att tillträda den 1 nästa juli. Löne-förmän: 450 kr. pr år, fri bostad, vedbrand och lyse äfvensom särskild ersättning enligt taxa, då sjukhuset är belagdt. Ansökningshandlingar insändas till Epidemisjukhusstyrelsen i Torshälla, som äfven lämnar närma-e upplysningar. Torshälla i maj 1912.

För Epidemisjukhusstyrelsen: ALBIN EDSBERG.

Seminariebildad lärarinna, undervisningsvan samt musikalisk erhåller plats på landet kommande läsår att läsa 5 kl. kurs med 2, eventuellt 4 flickor, samt undervisa en nybörjare. Svar med betyg, foto. och lönepret. till Fru Löwenadler, Smålands Anneberg.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafreströms spisar. Dessa baka bättre än alla andra, då ugnen uppvärms fullkomligt jämt. Begär priskurant, gratis och franko från Bruket, Klafreström.

PLATSSÖKANDE

UNG FLICKA med studentbetyg i tyska och franska samt afgångsbetyg från 8 kl. flickläroverk önskar plats i familj som hjälp och sällskap eller att undervisa barn. Svar emotes tacksamt till »18 år», Iduns exp. f. v. b.

UNG, bildad flicka som genomgått fullständigt läroverk önskar till hösten eller dessförinnan att såsom guvernant för minderåriga barn eller som sällskap åtfölja herrskap på utrikes ort. Svar till »18 år», Halmstad p. r.

23 ÅRS FÖRLOFVAD landbrukare-dotter, som genomgått folkhögskola, önskar komma i godt hem för att lära hushåll m. m. Vill anses som familjemedlem. Är villig betala något. Svar till »23 år», Iduns exp.

SJUKSKÖTERSKA önskar plats på lasarett eller sjukstuga, äfven privat-vård antages. Svar till »L. N.», Iduns exp. f. v. b.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna, undervisar i skolämnen, språk, musik, söker plats för läsåret. Goda betyg. Svar »Karin, barnkär», Sv. Telegrambyrån, Sthlm f. v. b.

I GODT HEM där jungfru finnes, sökes plats som husmors hjälp, af bildad, hushållsvan flicka, kunnsig i matlagning, bakning o. s. v. Goda rek. Svar »Villig-Dugelig», Sv. Telegrambyrån, Sthlm, f. v. b.

VÄF- och HANDARBETSLÄRARINNA önskar till hösten plats i skola, hem eller slöjdmagasin. Är väl hemmastadd i kläd- och llnnesömnad, äfven mönsterritning. Svar till »Intresserade», Iduns exp., Sthlm f. v. b.

MOT FRITT VIVRE önskar glad och hurtig 14 års flicka, som går i läro-verkets 6:te kl. under sommarferien läsa läxor med mindre barn och undervisa dem i musik eller på annat sätt vara snäll husmoder till nytta under vistelsen på landet. Svar till »Olga», Iduns exp.

UNDER SOMMAREN önskar ung flicka plats att läsa med barn eller som sällskap och lektris (gärna utrikes eller vid badort). Genomg. 8 kl. lärov. och 2 år innehaft guv.-plats. Goda betyg. Svar till »C. C. 1912», Sommen p. r.

MOT FRITT VIVRE och fria resor önskar en elev i näst högsta klassen i Elementarläroverket för flickor i Linköping läsa med en eller ett par, mindre försigkomna elever. Tacksam för svar till »Sommaren 1912», Iduns exp. f. v. b.

UTEX. SLOJDLÄRARINNA i konst-värfnad och konstsoömnad önskar plats nu genast eller till hösten. Svar till »Slöjdlärlarinna», Iduns exp.

UNG, musikalisk, barnkär flicka önskar komma i godt hem som hjälp åt husmoder, helst där små barn finnes; är van vid husliga göromål. Svar till »Familjemedlem», Malmköping p. r.

20 ÅRS FLICKA önskar plats i bättre familj som husmoders hjälp. Har genomgått 3 månaders husmoderskurs. Svar till »E. W.», Stugsunds p. r.

EN 18-ÅRIG FLICKA som genomgått sju klasser i högre flickskola, önskar under sommaråren plats i bättre hem, helst i närheten af statsbanan. Vill hjälpa till med barn och alla göromål, som förekommer i ett hem. Svar »E. F.», adr. Järnvägsstationen, Kungsbacka.

Flicka,

17 år gammal, anspråkslös och enkel, som i vär med vackra betyg utgår från 8-klässigt läroverk, önskar plats i familj för att undervisa mindre barn och hjälpa till med lättare husliga sysslor. Svar till »H. E.», Helsingborg p. r.

BÄTTRE nervös dam, som behöfver stillet och vård, finner godt hem. Ref. finnas. När. gen. korresp. med »Samvetsgrann», Iduns exp.

MUSIKALISK lärarinna önskar inack. i treflig familj på landet, vid skog och sjö. Ej där inack. finnes förut. Snart svar med prisuppgift m. m. till »Sällskap 1912», Örebro p. r.

PENSIONAT STRANDHEM, Båstad. Härl. läge utmed hafvet, strandprom. Nära badhusen. Enkl. rum samt en större dubbl. med glasveranda utåt hafvet, passande för fam. Piano. Billiga priser. ENGLISH GENTLEWOMAN (Certified teacher) receives ladies, (large house, garden). Address Mrs Rapley, 11 Thurlow Road, Hampstead, London N. W.

PÅ RAMA BONDLANDET med härligaste luft, smäl. högl., ut-hyres 2 nätta, möbl. sommarbostäder — 4 rum och kök, 1 rum och kök, ej långt från hvarann — 7 km. från stambanestation, 2 km. från större kyrkoby, läkare, apotek, dagl. post etc. Svar till F. Runstedt, Vrigstad.

INACKORDERING. I Örebro mottagas för nästa läsår skolflickor till inackordering. God omvårdnad utlofvas. Spellektioner i hemmet, hjälp med läxläsning, om så önskas. Svar, märkt »Skolhem», Nerikes Allehandas kontor, Örebro f. v. b.

FÖR SOMMARVISTELSE på landet kan erhållas inackordering strax utanför Enköping. Riks. 119.

INACKORDERING I HEM, vackert beläget vid skog och sjö, 5 min. värd från Öxnereds järnvägsstation, mottages på längre eller kortare tid. Bästa ref. Frkn M. Svensson, Mansjö, Öxnered.

NYTTA OCH NOJE. Tvenne unga flickor erhålla inack. i mindre familjärt pensionat. Undervisning i matl., bakn. och syltning. Härlig trakt, hög luft, 12 min. väg från badort i Västergötland. Svar till »Nytta och noje», Iduns exp.

I privat hem med centralt läge å Östermalm finnes rum att hyra under sommaren för längre eller kortare tid, event. Olympiska Spelen. Frukost och middag kan erhållas. Moderat pris. Vidare upplysn. skriftligen eller pr rikst. O. 311 af fröken Ingeborg Hellberg, Sibyllieg. 63, Sthlm.

För en fru

med 12-årig son önskas under tiden från slutet af juli till slutet af aug. verkligt god inackordering å landgård (event. prästgård) i södra eller mellersta Sverige, där godt bord och treflig sällskap kan påräknas. Svar med ref. och prisuppgift emotes snarast till »L.», Iduns exp.

Till höstterminen

kan bästa inack. erhållas för skolguld nära flera af våra bästa skolor å Österm. De bästa ref. Svar märkt »Aug. 1912», Iduns exp.

Elisabeth Östmans

Husmoderskurs

— praktisk och teoretisk undervisning i huslig ekonomi — börjar sin 22:a termin hösten 1912.

Den praktiska undervisningen omfattar enklare och finare matlagning, dukning, uppläggning och servering, syltning, konservering och bakning, en grundlig kurs i köttstyckning, uppköp af matvaror och specier samt bok-föring för hemmet.

Obs! Särskild undervisning i gasspislars användning och skötsel. **Den teoretiska undervisningen** omfattar en kortare kurs i födoämneslära, hälso- och sjukvård, allmänna regler för frisk- och sjukdiet samt uppställning af matsedlar.

Ett mindre antal elever kunna erhålla praktisk undervisning i barnavård. Skolan inflyttar sommaren 1912 i nyinredd, tidensigen lokal Klarabergsgatan 40. Personhiss, rymliga kök och matsalar, duschrum; afklädningsrum med särskildt toaletttrum.

Inga utomstående matgäster mottagas. Utöfriga prospekt erhållas och anmälningar mottagas af

Elisabeth Östman, 34 Jakobsbergsgatan, 3 tr., Stockholm. Riks Norrmalm 108. Allm. 9802.

Dumbärlig för alla sömmerskor,

och i öfrigt för alla damer, är

TRYCK-KNAPPEN

BIJOU

med **originaljäder** i ett stycke, utgörande den **förträffligaste knäppning för Klädningar.**

Sluter till mjukt och säkert och öppnar sig ej af sig själf, samt ger en slät yta.

Garanterad rostfri.

Begär endast märket Bijou, som finnes att tillgå i alla sybehörsaffärer.

Fräknar aflägsnas radikalt med

Rekommenderas af tusenden. Tub 1 krona.

LAXIN-Konfekt

är på grund af sin välsmakande egenskap och sin milda säkra verkan med rätta det mest omtyckta afföringsmedel för såväl vuxna som barn och bör icke saknas i något hem. Det rekommenderas på det bästa af herrar läkare. Original-bleck-askar med 20 frukttabletter Kr. 1:— Varnas för värdelösa efterapningar! Begär därför uttrvckligen LAXIN. Å hvarje apotek.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik, medför enligt kongl. maj:ts medgivande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Gymnastikdirektörsexamen afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet. Ny kurs börjar 18 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Med. Dr. E. Kleens (ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städes under adress Saltsjöbaden.

Vid Professor Unmans Institut börjar 1 okt. ny (ett-årig) kurs i Massage och Sjukgymnastik. Begär prospekt. Brunkebergsgat. 9, Stockholm.

Göteborgs Gymnastiska Institut, Göteborgs Arkader, Göteborg. Fullständig utbildningskurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer och herrar) börjar den 10 okt. Begär prospekt.

Rynktinktur (Majorskan Edmann, Varberg) Borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att föryngra och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag. Pris 3:25. Förmästa Parfymaffärer.

Äkta Fransk Liljemjolk, bästa medel för erhållande af hvit och fräsch hy. Borttager rynkor, finnar, m. m., m. m. Pris kr. 3.- + porto. Franska Parfymmagasinet, 21 Drottninggatan, Stockholm. Hofleverantör

Oatine-Crème är det förmästa medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. Äkta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine Co., London. Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

Basta järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrives af många läkare. Ferrin Apoteket Lejonet, Malmö. Finnes äfven i form af Tabletter. Fås på apoteken.

Väggohyra kan ej existera i de rum och möbler, där bestyckning med Odium ägt rum. Odium dödar såväl vägglössen (skåktor, kakerlackor) som deras ägg samt förstör deras näringskällor. Efter utrotning med Odium kunna de således ej mer förekomma. Odium är luktfritt och oskadligt för tyg, färg och trä. Erhålles i fl. å 1.50 och 0.60 å Apotek, i Färg-, Kem. affärer eller från Tekniska Fabriken ODIUM, Malmö.

Ni ger ny näring åt Ert hår genom dagligt bruk af EAU DE QUININE från Ed. Pinaud, 18 Place Vendôme, Paris.

DRAK-PULVER NYHET. TVÄTTEN. BLIR. BJÄNDVIT. OCH OSKADAD. LARS MONTÉN. Solbacka Läroverk (Realskola med internat) börjar hösten 1912 sitt elfte arbetsår. Skolans mål är att jämnsides med undervisningen främja och leda elevernas karaktärsutveckling samt att låta ett friskt och hurtigt idrottslif ingå som led i uppfostran.

Solbacka Läroverk (Realskola med internat) Fil. kand. Jean Berglund, adr. Stjärnhof. Strengnäs Hushållsskola. Sommarkurs 15 juni-15 aug. Hösttermin 19 aug.-15 dec. Prospekt med referenser genom Fru M. Braune, Strengnäs. Allm. Tel. 98.

Nya Hushållsskolan, Västra Trädgårdsgatan 19, Stockholm, hvilken år 1881 grundades af Fröken Hedda Cronius, fortsätter sin verksamhet i samma anda och efter samma plan som under alla föregående år. Skolan afser att meddela bildade flickor undervisning och öfning i enklare och finare matlagning, bakning, syltning och inläggning af grönsaker, finstrykning samt öfriga inom ett hushåll förekommande göromål, för att sålunda sätta dem i stånd att på ett praktiskt sätt förestå egna eller andras hem. Äfven meddelas en kortare kurs i Födoämneslära och Hälsovårdslära.

Fröken Berta Erlandsson, 19 Västra Trädgårdsgatan, Stockholm.

Praktiska hemkurser. (Brummerska skolan). Utbildningskurs i matlagning och öfriga praktiska hemsysslor, avsedd för unga flickor öfver skolåldern, omfattar matlagning, tvätt, möbelpolering och lackering, enklare tapetserarearbete, linnesömnad samt vävnad.

Villatomter å Vermdön. Vid stora segelleden (Sandöfjärd) cirka 1 3/4 tim. direkt ångbåtsfärd, försäljas större och mindre områden. Vacker skärgårdsnatur, godt fiske, härliga bad. Goda lä- & ankringsplatser för motor- & segelbåtar. Pris 2 till 10 öre per kvf. Vidare af R. Nathanson, Sunds gård, Vermdö, Riks & Allm. telef. säkrast 9-10 f. m., 5-6 e. m.

TRICOPHEROUS är världens förmästa Hårmedel och öfverträffas icke af något annat liknande preparat. Pris pr fl. 2.50. Erhålles hos alla 1sta klass Parfumeri-, Drog- och Coiffyaffärer.

RAMIN REUMATISM Till salu i apotek och kemikalieaffärer. Raminfabriken, Eslöf. Rikst. 91. SURR PATENTERADT FLUGFÖNSTER garanterar ständigt frisk luft i Edra sofrum, hindrar icke glasfönstrets öppnande eller stängning, och skadar icke fönsterkarmen. Lätt att anbringa för enhver. Pris från 2 kr. Prospekt och närmare upplysningar på begäran från AUG. WIBERG, Eskilstuna. Riks 179. Återförsäljare antagas på alla platser. Annonsera i Idun!

Efter fotografier utföras Vykort i förstklassigt ljustryck och färgtryck till lägsta pris af Svenska Litografiska Aktiebolaget, Stockholm C. Största anstalt i Skandinavien för vykortstillverkning i lager: vykort från Sveriges alla landskap samt fantasii- och gratulationskort. Utför alla slags tryckalster. Begär prof och prislista.

DAMER! En ny utförlig receptbok å 1 kr. öfver Lärarinnan Frk. Anna Anderssons mycket besökta o. välrekommanderade kurs i finare salader, fina grönsaker, mellanrätter, lätta frukostätter, extra fin smörgåsbredning, smöruppläggning i moderna mönster samt en hel del praktiska råd m. m. Finnes hos portieren, Hotel Continental, Stockholm Till landsorten mot postförskott. Obs! 9:de tusendet nu utkommet.

Fruktorkningsapparater den af Dir. Lind vid Experimental-fältet förordade konstruktionen, användbara å vanlig kokspis för torkning af såväl bär och frukter som grönsaker, tillverkas af oss i tvenne storlekar, Nr 1 till Kr. 18:- och Nr 2 till Kr. 30:- pr st. Hvilans Mek. Verkstads A.-B., KRISTIANSTAD.

Hvarje kvinna, som önskar att kunna försörja sig själf, bör ej underlåta att skaffa sig Kvinnligt yrkesregister för 1912. Erhålles å registrets expedition, Regeringsg. 65, samt i boklädorna. Pris 1 kr. Porto till landsorten 20 öre.

Dam affärsvan, eller bildad med affärsgeni får anställning för längre eller kortare tid, att i städerna af bättre familjer upptaga order å mycket omtyckt handvärd artikel. Vidare genom korrespondens (med foto. och betygsskrifter) med »C», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

För härets vård är Cederpomada bäst! Alla som vilja behålla sitt hår bör använda den. Vålgörande och mjällbegränsande, stärker hårväxten och gör håret glänsande och vackert. Återger grått hår dess naturliga färg. Garanteradt giftrikt och lagligt skyddadt. Säljes hos C. F. Dufva, Drottningg. 41, Louise Blomberg, Vesterlångg. 39, Stockholm, Pihlströms Gr. Hotell, Göteborg, Fru Trapp, Tidholm.

C. CORNELIUSSONS Ostron Anjovis LYSEKIL

Specialaffär för SCHWEIZER-BRODYR, SPETSAR, VÄFNADER m. m. Rikt profsortiment till landsorten. Broderi-Affären, 9 Kommendörsgatan 9.

DET NUMERA FÖRMÄSTA HVETEMJÖLET ÄR KRISTAL PATENT

KALMAR ÅNGKARN OÖFVERTRÄFFADE HAFREGRYN

Bågform!!!! Uppseendeväckande uppfinning. "Rara" är det enda praktiskt fjädrande osynliga kragestöd. Kostfritt. Oumbärligt vid eleganta kragnar. Föres af alla väl sorterade sybelsaffärer. I parti hos grosseri-branschen. A.-B. Kragslid, Stockholm. Riks 88 98.

Korpulenta personer böra använda "Corpulin" (extrakt af blåstång), ett verksamt och oskadligt afmagningsmedel. Sändes mot postförskott från Apoteket Kronan, Göteborg.

Angenäm verksamhet för bildad dam! Ett välrenommeradt svenskt pensionat i Rom finnes på grund af innehafvarens aflyttning till hemlandet att öfvertaga med fullständiga inventarier. Allvarlig spekulant kan beredas tillfälle att under någon tids vistelse på platsen själf sätta sig in i affären. Närmare upplysningar lämnar Redaktör Nordling, Idun. Svar till »Pensionat i Rom, Iduns exp., Stockholm f. v. b.

Nyheter för hyns vård. Boraxpasta 2.50 + porto. Mandelklist 2.50 + porto. Sandmandelklist 2.50 + porto. Fanny Gelins Parfymmagasin, 5 Malmortorgsgatan, Sthlm.

Ett försök skall visa Eder att balnjutarna hjälpa mot gissnande träbaljor. Pr ask å 100 st. 1 kr. Skrif genast till S. A. W. Sundelin, Göteborg.

Glace är en god och billig efterrätt. Med en

Busqvarna Glacemaskin kan hvarje husmoder fort o. bekvämt tillreda olika slag af glace. Bruksanv. med en mängd olika recept för olika slags glacer åtföljer hvarje maskin och sändes äfven på begäran gratis och franko. Tillverkas i olika storlekar och säljes från 6 kr. hos hvarje välsort. järn- & bosättningsaffär.

Deposition Kapitalräkning 4 1/2 % Sparkasseränta 4 % Köpmannabanken Arsenalsgatan 9.

Det modernaste och elegantaste i tyger af hög kvalitet representeras af märket "WELLWOVEN" Genom att specialiseras å ett fåtal märken står fabrikatet öppnadt i fråga om såväl utförande, styrka, kvalitet som pris. Tillhandahålles af de flesta första klass klädesaffärer, samt engrosister inom landet i Cheviot, Foulé, Engelsk Serge, Croisé i de alltid tilltalande och klädsamma färgerna djupsvart, höglätt och modernt grått. Begär alltid fabrikatet "Wellwoven" hvilket innebär en garanti å högsta kvalitet. En varas goda beskaffenhet ihågkommes långt efter sedan priset fallit i glömska.

Med detta nummer följa Iduns Romanbilaga och Iduns Ungdomstidning.